

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

Həmid Məmmədov

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 166 (5397) 15 sentyabr 2017-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

Bakıda "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqları üzrə yeni Sazişin imzalanması mərasimi keçirilib

Azərbaycan ilə Türkiye
arasında enerji sahəsində
mövcud əlaqələr genişlənir

5

İsveçrə universitetləri ilə
MDU-nun Bakı filialı arasında
əməkdaşlıq imkanları müzakirə
olunub

7

Qafqaz Müləmənləri İdarəsinin
Qazilar Şurası Məhərrəmlək
ayı ilə bağlı fətva
verib

7

"Biz neft və qaz yataqlarının
islənməsi üçün yeni
əməkdaşlığı
səbirsizliklə
gözləyirik"

8

BP prezidenti: "Bizim
Azərbaycan
qarşısındaki
öhdəliklərimiz bitmir"

8

Qafqaz İslam Ordusunun
Azərbaycanda xilaskarlıq
missiyası

9

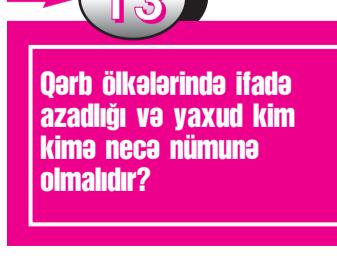
11

Yeni dərs ili yeni
uğurların başlangıcıdır

13

Qərb ölkələrində ifadə
azadlığı və yaxud kim
kimə necə nümunə
olmalıdır?

16

"Beşiktaş" və
"Real"dan qələbə,
"Borussia" uduzdu

Bakıda “Azəri”, “Çıraq” və “Günəşli” yataqları üzrə yeni Sazişin imzalanması mərasimi keçirilib

Sentyabrın 14-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda “Azəri”, “Çıraq” yataqlarının və “Günəşli” yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında düzəliş edilmiş və yenidən tərtib olunmuş Sazişin imzalanması mərasimi keçirilib. AZERTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı mərasimdə nitq söyləyib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev öz nitqində bildirib ki, bu gün ölkəmizin həyatında çox əlamətdar və tarixi bir gündür. “Azəri-Çıraq-Günəşli” nəhəng neft yatağının işlənilməsində yeni dövr başlayır. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, bu gün imzalanacaq kontraktın ölkəmiz üçün çox böyük əhəmiyyəti var:

“Azəri-Çıraq-Günəşli” neft yatağının işlənilməsi 2050-ci ilə qədər uzadılır. Yeni imzalanacaq kontrakt Azərbaycan üçün daha da əlverişlidir, baxmayaraq ki, 1994-cü ildə imzalanan kontrakt da bizim maraqlarımızı tam təmin edirdi. Bu dəfə isə daha da yaxşı şərtlərlə kontrakt imzalanır. Bunun bir neçə əsas parametrlərini diqqətinizə çatdırmaq istəiyəm: kontrakt imzalanandan sonra ölkəmizə xarici investorlar tərəfindən 3,6 milyard dollar həcmində bonus ödənişləcək; SOCAR-in “AzAÇG” şirkəti podratçı kimi kontraktın icrasında iştirak edəcək; SOCAR-in payı 11,6 faizdən 25 faizə qaldırılır və Azərbaycana çatacaq mənfəət neftinin səviyyəsi 75 faiz təşkil edəcək. Bunlar əsas şərtlərdir. Əlbətə ki, kontraktın bir çox müdədələri var. Əsas şərtlər artıq göstərir ki, Azərbaycanın gələcək inkişafı, maliyyə imkanlarımızın genişləndirilmesi üçün bu kontraktın çox böyük əhəmiyyəti var.

Eyni zamanda, onu qeyd etməliyəm ki, 23 il ərzində kontraktın icrası da çox uğurlu idi. Bu illər ərzində “Azəri-Çıraq-Günəşli”dən 436 milyon ton neft hasil edilmişdir. Yaxşı xatırlayıram ki, 1994-cü ildə kontrakt imzalananda texmin edilən neft ehtiyatları 511 milyon ton müəyyən olunmuşdu. Ancaq bugünkü məlumat, - əminəm ki, bu, son məlumat deyil, ehtiyatlar daha da artacaq, - onu göstərir ki, hələ də “Azəri-Çıraq-Günəşli”də hasil edilməmiş texminən 500 milyon ton neft ehtiyati vardır. Yenə də qeyd etmək istəiyəm ki, bu, ilkin hesablamalardır. Əminəm ki, kontraktın icrası müddətində bu rəqəm daha da artacaq.”

Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, iyirmi üç il bundan əvvəl ölkəmizin tarixində çox əlamətdar hadisə baş verib. Bakının

Gülüstan sarayında ulu öndər Heydər Əliyevin sədrliyi ilə “Əsrin kontraktı”nın imzalanması mərasimi keçirilib və bununla da ölkəmizin uğurlu inkişafına təkan verilib:

“O günü mən çox yaxşı xatırlayıram, o gün mənim gözümün qabağındadır. Doğrudan da Azərbaycan öz tarixində en önemli addımlarından birini atıldı. “Əsrin kontraktı”nın imzalanması ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Çünkü Azərbaycan 1991-ci ildə müstəqilliye qovuşanda çox ağır problemlərlə üzleşmişdi. Xüsusilə 1992-ci ildə dövlət çevrilişindən sonra hakimiyəti qanunsuz zəbt etmiş AXC-Müsavat cütlüyünün yaritmaz fəaliyyəti nəticəsində ölkəmiz üçurum kənarına qoyulmuşdu. İqtisadi tənəzzül, sənaye potensialının azalması, inflyasiya min faizlərlə ölçülürdü, ölkəmizdə

iqtisadi perspektivlər demək olar ki, yox idi, siyasi, hərbi, iqtisadi böhran, anarxiya, xaos yaşanındı. Laxlayan hakimiyəti saxlamaq üçün o vaxtkı hakimiyəti qanunsuz zəbt etmiş hakimiyət silaha əl atdı, Azərbaycanda vətəndaş müharibəsinə start verdi, qardaş qanı axıdıldı. Ölkəmizin ikinci böyük şəhəri - Gəncə AXC-Müsavat hakimiyəti tərəfindən bombardlandı. Azərbaycan böyük faciə ilə üz-üzə idti.

Bununla paralel olaraq, Ermənistən ölkəmizə qarşı işğalçılıq siyaseti aparırdı və bu siyaset nəticəsində torpaqlarımızın böyük hissəsi işğal altına düşmüşdür, bir milyondan çox qaçqın-köckünümüüz var idi. Bax, belə bir ağır vəziyyətdə xalq yegane düzgün seçim etdi, Heydər Əliyeva müraciət etdi, onu hakimiyətə dəvət etdi və onun 1993-cü ildə prezident vəzi-

fəsinə seçilməsindən sonra vəziyyət yavaş-yavaş düzəlməyə başlaşmışdır. İqtisadi, siyasi islahatlar aparılmağa başlanılmışdır, bütün qanunsuz silahlı birləşmələr tərkilişlə edilmişdir, ölkəmiz demokratiya yoluna qədəm qoymusdur, Azərbaycan beynəlxalq təcriddən çıx'a bilmışdır.

Əlbətə ki, ölkəmizin inkişafı üçün xarici sərmayə lazım idi. Çünkü o vaxt xəzine boş idi, inkişaf üçün də heç bir imkan yox idi. Belə bir vəziyyətdə xarici böyük neft şirkətlərini inandırmak, onları Azərbaycana cəlb etmek əlbətə ki, böyük müdrikkilik, bacarıq, səriştə və siyasi təcrübə tələb edirdi. Heydər Əliyev bu tarixi missiyanı uğurla icra etdi. Azərbaycan o vaxt çox riskli bir yer sayılırdı və belə bir vəziyyətdə 1994-cü ildə “Əsrin kontraktı”nın imzalanması, ölkəmizə böyük sərmayə qoyuluşunun

cəlb edilməsi doğrudan da tarixi nailiyyətdir.

O gündən 23 il keçir. Bu illər ərzində Azərbaycan sürətli inkişaf etmişdir. Bu gün ölkəmiz dünyada ayaqda möhkəm dayanan ölkə kimini tanınır. Bu gün bizim beynəlxalq əlaqələrimiz çox genişdir. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə çox yüksək və müsbət reputasiya ya layiq olan ölkədir. Təsadüfi deyil ki, bir neçə il bundan əvvəl 155 ölkə Azərbaycanı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçmişdir və bu da beynəlxalq aləmin bize olan rəğbetinin, hörmətinin, dəstəyinin əlaməti idi.”

Prezident qeyd edib ki, Azərbaycan bu gün o ölkələrdəndir ki, öz hesabına yaşayır. Bizim kifayət qədər böyük valyuta ehtiyatlarımız var, iqtisadiyyat dinamik şəkildə inkişaf edir, iqtisadi şaxələndirmə, neft-qaz amilində asılığının azaldılması istiqamətində çox önemli addımlar atılıb və ölkəmizin gələcək inkişafi üçün nə siyasi, nə iqtisadi, nə hər hansı bir başqa manəə və ya problem yoxdur:

“Azərbaycan bundan sonra ancaq uğurla inkişaf edəcək, ölkəmizin böyük potensialı var. Son illər ərzində biz bu potensialı gücləndirmişik və bu potensialın inkişafında “Əsrin kontraktı”nın xüsusi rolü vardır. İndi təsəvvür etmək çətindir ki, əger 1994-cü ildə “Əsrin kontraktı” imzalanmasaydı, biz hansı vəziyyətle üzləşə bilərdik. Biz bu gün müstəqil siyaset aparan ölkələrdən. Bunun təmelində bizim həm güclü siyasi iradəmiz və iqtisadi müstəqilliyimiz dayanır. Biz heç kimden asılı deyilik, öz tələyimiz öz əlimizdərdir və müstəqil siyaset aparmaq imkanımız, ilk növbədə, iqtisadi imkanlarımızdan qaynaqlanır. Bu imkanları da bize “Əsrin kontraktı” yaratdı.

O vaxtdan bu güne qədər Heydər Əliyev neft strategiyası uğurla icra edilir, zənginləşir. Yeni önemli sərmayələr cəlb edilir, addımlar atılır. Əger biz 1994-cü ildən neft-qaz sahəsində xronologiyaya baxsaq görərik ki, bu, ancaq uğurlar xronologiyasıdır.

1994-cü ildə “Azəri-Çıraq-Günəşli” neft yatağı üzrə kontrakt imzalanmışdır. 1996-ci ildə dövündən ən böyük qaz yataqlarından biri olan “Şahdəniz” yatağı üzrə kontrakt imzalanmışdır. 1997-ci ildə “Çıraq” platformasından ilk neft çıxarılmışdır. Bu da dövündə nadir hadisələrdəndir. 1994-cü ildə kontrakt imzalanır, üç ildən sonra artıq ilk neft çıxarılır. 1998-ci ildə həmin bu neft fəaliyyəti berpa edilmiş Bakı-Novorossiysk kəməri ilə Qara dənizə ixrac edilməyə başlamışdır. 1999-cu ildə Qara dənizin digər limanına - Supsaya Bakıdan neft kəməri çəkilib istifadəyə verilmişdir və artıq Azərbaycan nefti iki istiqamət üzrə dünya bazarlarına çıxarılmağa başlanılmışdır.

Bakıda “Azəri”, “Çıraq” və “Günəşli” yataqları üzrə yeni Sazişin imzalanması mərasimi keçirilib

Əvvəli Səh. 2

2002-ci ildə Heydər Əliyevin şəxsən iştirakı ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təməli qoyulmuşdur. 2006-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri Türkiyənin Ceyhan limanında istifadəyə verilmişdir. 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri istifadəyə

verilmişdir və “Şahdəniz” qazının ilk hissəsi Türkiyəyə ixrac edilməyə başlamışdır. 2012-ci ildə İstanbulda Azərbaycan ilə Türkiye arasında TANAP layihəsinə imza atıldı və bu gün bu layihə uğurla icra edilir. Bunun təmamlanmasına az bir vaxt qalıb. 2013-cü ildə TAP layihəsi qaz kəməri kimi seçilmişdir və o istiqamətdə də işlər gedir. Yəni, əsas xronoloji mənzərə bundan ibarətdir. Bunlardan əlavə, dünyanın ən böyük Səngəçal neft-qaz terminalı tikilmişdir. Gəmiqayırmaların tək tərəfindən qazın təqdimatı təşkil edilir. Böyük qaz terminalı tək tərəfindən qazın təqdimatı təşkil edilir. Böyük qaz terminalı tək tərəfindən qazın təqdimatı təşkil edilir.

Bizim çox böyük maliyyə resurslarımız var. Artıq 1999-cu ilən fealiyyətə başlamış Azərbaycan Dövlət Neft Fondu bizim üçün çox önemli bir amildir. Biz valyuta ehtiyatlarını artırırıq, hətta neftin qiymətinin aşağı düşməsi ilə əlaqədar yaranmış bəzi çətinliklər də bizi bu yoldan döndərə bilmədi. Biz hətta bu illərdə de öz valyuta ehtiyatlarını artırmışıq, artıracaqıq. Əl-

bette ki, “Əsrin kontraktı”nın uzađılması və “Şahdəniz” layihəsinin, “Cənub Qaz Dəhlizi”nin icrası nəticəsində bizim maddi imkanlarıız daha da genişlənəcək.

Mən bu gün bu mərasimdə Azərbaycan neftçilərinin fealiyyətini xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycan o ölkədir ki, burada 1846-cı ildə dünya miqyasında sənaye üsulu ilə ilk neft hasil edilmişdir. Birinci neft buruğu artıq bir tarixi abidə kimi qorunur və şəhərimizin mərkəzində yerləşir.

Bütün bu uğurlarımızın əldə edilməsində Azərbaycan neftçilərinin çox böyük xidmeti, zəhmeti, böyük payı var. Ona görə, mən Dövlət Neft Şirkətində doqquz il çalışmış bir insan kimi, özümü də müəyyən dərəcədə neftçi hesab edirəm. Bugünkü mərasimdə xüsusilə nəzərəalsaq ki, neftçilərin peşə bayramı yaxınlaşır, Azərbaycan neftçilərinə öz səmimi təbriklerimi, minnətdarlığı bildirirəm.

Bu gün mən xüsusilə bizim əsas tərəfdaşımızın - BP şirkətinin fealiyyətini qeyd etmək istəyirəm. Bizimlə BP arasında əməkdaşlığımızın da 23 illik tarixi var. Yəni, BP bizim bütün əsas layihələrimizdə əsas tərəfdaş və investor kimi fealiyyət göstərir. Həm “Azəri-Çıraq-Günəşli”də, Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsində, “Şahdəniz” layihəsində, “Cənub Qaz Dəhlizi” layihəsində. Yəni, bu strateji tərəfdaşlıq artıq böyük sınaqlardan çıxıb. Bizim aramızda - SOCAR ilə BP arasında yaranmış çox gözəl işgüzar münasibətlər, qarşılıqlı etimad, o cümlədən bugünkü mərasimi mümkün etmişdir. Çünkü sərr deyil ki, - mən də bunu qeyd etdim, - “Azəri-Çıraq-Günəşli” yatağının çox böyük potensialı var. Bir daha qeyd etmək istəyirəm, bugünkü hesablamalara görə 1 milyard ton neft ehtiyatı var. Bu gün imzalanan saziş 1994-cü ildə imzalanan

sazişdən daha da böyük miqyaslıdır.

“Əsrin kontraktı”nın ömrü artıq sona çatır. Əlbettə ki, kontraktın müddəti bitəndən sonra Azərbaycan istənilən başqa tərəfdaşla yenidən kontrakt imzalaya bilərdi və bu imkanlar bizdə var idi.

Ardı Səh. 4

Azərbaycanda ilk dəfə dünya miqyasında dənizdən də neft çıxarılmışdır - XX əsrin ortalarında “Neft Daşları”ndan. Yəni, bizim çox böyük və zəngin ənənələrimiz var. Azərbaycan neftçiləri bütün dövrlərde öz fedakarlığı, peşəkarlığı ilə cəmiyyətdə çox böyük hörmet qazanmışlar. Azərbaycanda neftçi peşəsi çox hörmətli peşədir.

Bakıda "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqları üzrə yeni Sazişin imzalanması mərasimi keçirilib

Əvvəli Səh. 3

Ancaq BP ilə SOCAR arasında yaranmış qarşılıqlı etimad, işgüzar münasibətlər əlbəttə ki, bugünkü seçimi şərtləndirdi.

Mən buna çox şadam. Əmi-nəm ki, bundan sonra da BP ilə SOCAR uzun illər ərzində Azərbaycanın neft-qaz yataqlarının işlenilmesinin uğurunu təmin edəcəklər. Eyni zamanda, mən "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin bütün tərəfdalarını da xüsusi qeyd etmək istədim. Onlara da öz minnətdarlığımı bildirmək istəiyəm. Onlar Azərbaycana böyük sərməyə qoyublar. Bugünkü qərarın qəbul edilməsində hər bir tərəfdəş şirkətin öz payı var. Onların qərari olmasayıdı, bugünkü mərasim de olmayacaqdı.

Bir sözə, Azərbaycan aparıcı xarici neft, enerji şirkətləri ilə çox uğurlu, qarşılıqlı maraqlara əsasanan eməkdaşlıq formatı yaratmışdır. Bu, bize böyük faydalardır. Əlbəttə ki, xarici tərəfdəşlər da bu layihənin icrası nticəsində böyük mənfiət əldə ediblər. Bu, o hadisələrdəndir ki, burada hər iki tərəf qalib gəlir.

"Ösrin kontraktı" bize imkan verdi ki, neftdən gələn gelirləri qeyri-neft sektoruna yönəldək. Hə-sab edirəm ki, bu sahədə də bir çox neft hasil edən ölkələrdən fərqli olaraq Azərbaycan nefti insan kapitalına çevire bildi. Çünkü neft həm xeyir, həm də başağrısı, problem getirə bilər. Biz bilirik ki, dünyada neft üstündə əvvəlki dövrlərdə də, hazırda da mübarizələr, münaqişələr gedir, qan axıdir. Neft hasilatı hele o demek deyil ki, ölkələr çiçəklənəcək, orada inkişaf olacaq. Neftlə zəngin olan bir çox ölkələrdə bu gün müşahidə edilən manzərə bunun əksini de-

yir. Ona görə, bizim əsas vezifəmiz ondan ibarət idi ki, neft gelirlərini insan kapitalına çevirək və hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu müsbət dəyişikliyi görəsün.

Bu gün bizim abadlaşan bölgələrimiz, inkişaf edən ölkə, Bakı şəhəri, - dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biridir, - tikdiyimiz 3 min-dən artıq məktəb, 600-dən çox xəstəxana, bölgələrdə tikdiyimiz 50-dən çox olimpiya mərkəzi, inşa etdiyimiz 11 min kilometrdən çox

yollar, enerji infrastrukturumuz, iqtisadi inkişafımız, iqtisadiyyatın şaxənləndirilməsi - bütün bunların təməlində neftdən əldə edilən gelirlərden səmərəli istifadə etmə imkanlarıımız dayanır.

Mən çıxışımın əvvəlində qeyd etdim ki, "Ösrin kontraktı" ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında misilsiz xidmətlərindən biridir. Bu gün bütün Azərbaycan xalqı bu kontraktin gözəl nticələrini öz həyatında görür.

Həsab edirəm ki, bugünkü mərasimin Ulu Önderin adını daşıyan Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilməsi də rəmzi xarakter daşıyır. 1994-cü il sentyabrın 20-de Gülüstan sarayında o tarixi gündə ulu öndər Heydər Əliyev öz çıxışında kontraktın əhəmiyyətini qeyd etmişdir. Qeyd etmişdir ki, bu kontraktın Azərbaycana çox böyük xeyri, faydası olacaq. 23 il-dən sonra biz bunun əyani sübutunu görürük. 23 ildən sonra Ulu

Önderin adını daşıyan bu möhtəşəm, dünya miqyasında ən gözəl memarlıq abidələrindən biri olan Heydər Əliyev Mərkəzində imzalanma mərasimi keçirilir. Yenə də "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağı üzrə. Bu, eyni zamanda, onu göstərir ki, bu gün Azərbaycanda Heydər Əliyev siyaseti yaşayır və yaşayacaq."

XXX

Sonra Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri Berat Albayrak Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın təbrik məktubunu oxudu.

Böyük Britaniyanın Baş naziri xanım Tereza Meyin təbrik məktubunu ise Birləşmiş Krallığın dövlət naziri Alan Dunkan oxudu.

Gürcüstanın energetika naziri Elia Eloşvili Baş nazır Giorgi Kvirkashvilinin təbrik məktubunu oxudu.

Sonra Yaponiyanın xarici işlər nazirinin müavini Manabu Horı və BP şirkətinin baş icraçı direktoru Robert Dadlı çıxış etdilər.

Çıxışlardan sonra BP şirkətinin sifarişi ilə hazırlanmış və Azərbaycanda neft strategiyasının uğurla həyata keçirilməsini əks etdirən film nümayiş olundu.

Azərbaycan ilə Türkiyə arasında enerji sahəsində mövcud əlaqələr genişlənir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri ilə görüşüb

Sentyabrin 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının enerji və təbii sərvətlər naziri Berat Albayrak ilə görüşüb. AZERTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bugünkü mərasimə ünvanlaşdırılmış təbrik məktubundakı xoş sözlərinə görə minnətdarlığını bildirdi. Bugünkü tədbirin Azərbaycan ilə Türkiyə arasında enerji sahəsində mövcud olan əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirdiyini qeyd edən dövlətimizin başçısı bu münasibətə təbriklərini çatdırdı.

Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri Berat Albayrak Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. O, Türkiye ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində mövcud əməkdaşlığın bütün dünyaya nümunə olduğunu bildirdi. Berat Albayrak bu əməkdaşlığın yeni layihələr və qarşılıqlı sərmayələrlə dəha da zənginləşdirildiyini vurğuladı.

Görüşdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında həyata keçirilən birge strateji layihələrin əhəmiyyətinə toxunuldu, ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bundan sonra da genişlənəcəyinə əminlik ifadə olundu. Həm-

çinin Xəzər denizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" yataqlarının və "Günəşli" yatağının dərinlikdə yerleşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay-

bölgüsü haqqında düzəliş edilmiş və yenidən tərtib olunmuş Sazişin öneminə toxunularaq, bunun ölkələrimizin iqtisadi inkişafı və xalqlarımızın rəfahının daha da yüksəldil-

mesi baxımından əhəmiyyəti qeyd edildi. Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Türkiye arasında həyata keçirilən birge strateji layihələrin əhəmiyyətindən danışıldı. Dövlətimi-

zin başçısı Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın səmimi salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Türkiye dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

Prezident İlham Əliyev AŞPA-nın Monitoring Komitəsinin həmməruzaçılарını qəbul edib

Prezident İlham Əliyev Statoil şirkətinin icraçı vitse-prezidentinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrin 14-də Statoil şirkətinin beynəlxalq inkişaf və istehsal üzrə icraçı vitse-prezidenti Lars Kristian Baxterin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZERTAC xəbər verir ki, görüşdə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının işlənilməsi üzrə yeni Sazişin imzalanmasının əhəmiyyəti qeyd edildi, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ilə Statoil şirkəti arasında səmərəli əməkdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulandı və bu əməkdaşlığın perspektivləri etrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrin 14-də Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Monitoring Komitəsinin həmməruzaçıları Sezar Florin Predanı və Stefan Şennaki qəbul edib. AZERTAC xəbər verir ki, AŞPA Monitoring Komitəsinin həmməruzaçıları "Azəri", "Çıraq", "Günəşli" yataqlarının işlənilməsini nəzərdə tutan yeni Sazişin imzalanması münasibətilə təbriklərini dövlətimizin başçısına çatdırıldılar və bunu böyük tarixi hadisə kimi qiymətləndirdilər.

Prezident İlham Əliyev imzalanan Saziş, tərəfdalar və "Azəri", "Çıraq", "Günəşli" yataqlarında aparılan işlərdən danışdı. Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa Şurası Parlament Assambleyası arasında əməkdaşlığın hazırlığı vəzifəsi və perspektivləri müzakirə edildi.

15 sentyabr 2017-ci il

“Regionun lider dövləti olan Azərbaycan dünyada yaxşı nüfuz qazanıb”

Prezident İlham Əliyev Yaponianın xarici işlər nazirinin parlamentari müavini ilə görüşüb

Sentyabrın 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Yaponianın xarici işlər nazirinin parlamentari müavini Manabu Hori ilə görüşüb. AZERTAC xəbər verir ki, Manabu Hori Bakıda “Azəri”, “Çıraq” və “Güneşli” yataqlarının işlənilməsi üzrə yeni Sazişin imzalanmasının mühüm əhəmiyyət daşlığındır vurğuladı və bu münasibətlə Azərbaycan Prezidentini təbrik etdi. O, Azərbaycan ilə Yaponiya arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 25 illiyi ilə əlaqədar təbrikləri ni çatdırırdı.

Regionun lider dövləti olan Azərbaycanın dünyada yaxşı nüfuz qazandığını deyən Manabu Hori Yaponianın bütün sahələrdə Azərbaycan ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsində maraqlı olduğunu qeyd etdi. Qonaq son vaxtlar ölkələrimiz arasında faydalı qarşılıqlı səfərlərin həyata keçirildiyini və həmin səfərlər zamanı müxtəlif sahələrdə sərmayə qoyuluşu ilə bağlı səmərəli danışqların aparıldığından dedi. O, münasibətlərimizin daha sürətli inkişafı məqsədilə Yaponianın da Azərbaycan ilə viza rejimini sadələşdirməyi planlaşdırduğunu qeyd etdi.

Ölkələrimiz arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 25 illiyi münasibətlə tebriklerini çatdırıran Prezident İlham Əliyev Yaponianın bu mərasimdə yüksək səviyyədə təmsil olunmasından məmənluğunu ifadə etdi. Dövlətimizin başçısı Yaponi-

yanın hər zaman Azərbaycandaki layihələrə maliyyə dəstəyi göstərdiyini vurğuladı, Yaponiya Hökumətinin ölkəmizdə müasir infrastrukturun yaradılmasına kreditlər ayırmasını yüksək qiymətləndirdi. Enerji sektorunda da ölkələrimizin uğurla əməkdaşlıq etdiklərini bildirən Prezident İlham Əliyev

vurğuladı ki, Yaponiya şirkətləri uzun illərdir Azərbaycanda neft-qaz yataqlarının işlənilməsində fəal iştirak edir və ikitərəfli əməkdaşlığın inkişafına mühüm töhfə verirlər.

Dövlətimizin başçısı qarşılıqlı ticarət əlaqələrinin daha da genişləndirilməsinin

vacibliyini vurğuladı, enerji sahəsi ilə yanaşı, sənaye, azad ticarət zonasında əməkdaşlıq, eczacılıq, kənd təsərrüfatı, o cümlədən çayçılıq və neft-kimya sahələrində qarşılıqlı sərmayələrin qoyulmasının əhəmiyyətindən danışdı.

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın dövlət naziri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 14-də Böyük Britaniyanın dövlət naziri Alan Duncan ilə görüşüb. AZERTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın Baş naziri Tereza Meyin bugünkü mərasimlə əlaqədar göndərdiyi təbrik məktubuna görə təşəkkürünü bildirdi. Dövlətimizin başçısı Tereza Meyin ölkələrimizin münasibətləri haqqında dediyi xoş sözlərdən məmənluğunu ifadə etdi.

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın mərasimdə yüksək səviyyədə təmsil edilməsinin Birləşmiş Krallıq hökumətinin bu tədbirə verdiyi böyük önəmin göstəricisi olduğunu bildirdi. Sazişin imzalanmasının tarixi hadisə olduğunu deyən dövlətimizin başçısı onu yeni əsrin müqaviləsi adlandırdı.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında

əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyini, əlaqələrimizin neft-qaz sektorunu və digər sahələri əhatə etdiyini vurğuladı.

Böyük Britaniyanın dövlət naziri Alan Duncan ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu, münasibətlərimizin digər sahələrdə də inkişaf etdiyini dedi. “Azərbaycan və Böyük Britaniya etibarlı tərəfdəş olduqlarını nümayiş etdirir”, - deyən Alan Duncan ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın qeyri-neft sektorunda da inkişaf etdirilməsi üçün yaxşı imkanları olduğunu bildirdi.

Böyük Britaniyanın dövlət naziri “Azəri”, “Çıraq”, “Güneşli” yataqlarının işlənilməsini nəzərdə tutan yeni Sazişin imzalanmasını tarixi hadisə adlanırdaraq qeyd etdi ki, bu, ikitərəfli əməkdaşlığımızın teməlini təşkil edəcək. Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında viza rejiminin qarşılıqlı surətdə sadələşdirilməsinin əhəmiyyəti qeyd olundu.

“Azərbaycan ilə BP şirkəti arasında uzun illərdir davam edən səmərəli əməkdaşlıq qarşılıqlı etimada söykənir”

Prezident İlham Əliyev BP şirkətinin baş icraçı direktoru ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 14-də BP şirkətinin baş icraçı direktoru Robert Dadli ilə görüşüb. AZERTAC xəbər verir ki, görüşdə bu gün Bakıda imzalanan Sazişin önəmi vurğulandı, yeni əsrin müqaviləsinin ikitərəfli əməkdaşlıqlıda mühüm əhəmiyyət daşlığı bildirildi. Qeyd olundu ki, Azərbaycan ilə BP şirkəti arasında uzun illərdir davam edən səmərəli əməkdaşlıq qarşılıqlı etimada söykənir.

Söhbət zamanı ölkəmizin müellifi olduğu irimiqyaslı enerji layihələrinin reallaşdırılmasında BP-nin fəal tərəfdəş kimi çıxış etdiyi vurğulandı.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan neft sənayesinin inkişafında xidmətlərinə görə Robert Dadlinin Azərbaycan Respublikasının “Dostluq” ordeni ilə təltif olunduğunu bildirdi və ordeni ona təqdim etdi. Sonda xatire şəkli çəkdirildi.

İsveçrə universitetləri ilə MDU-nun Bakı filialı arasında əməkdaşlıq imkanları müzakirə olunub

Sentyabrın 12-də İsveçrə Konfederasiyasının Azərbaycan-dakı səfiri Filip Ştalder Moskva Dövlət Universitetinin (MDU) Bakı filialında olub. Trend-in məlumatına görə, səfir rektor Nərgiz Paşayeva ilə görüşüb, universitetin fəaliyyəti, tədris planı və özəllikləri barədə məlumat alıb.

Görüş zamanı İsveçrə universitetləri ilə MDU Bakı filialı arasında əməkdaşlıq imkanları da müzakirə olunub. Səfir universitetin müasir təhsil metodları, tələbələr və mü-

ellim heyəti üçün yaradılan şəraitdən məmənunluğunu bildirib və qeyd edib ki, hətta İsveçrə universitetlərinin bir çoxunda belə şərait mövcud deyil.

Xanım N.Paşayeva təhsilin, o cümlədən təhsil sahəsində mübadilənin gənc nəslin yetişməsində oynadığı əhəmiyyətli rolunu vurğulayıb, universitetin son illərdəki nailiyətləri barədə danışib.

Bununla yanaşı, tərəflər gələcəkdə İsveçrə səfirləyi ilə MDU Bakı filialı arasında birgə layihənin həyata keçirilməsi haqqında müzakirələr aparıb.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurası Məhərrəmlik ayı ilə bağlı fətva verib

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) Qazılar Şurası bu gün Məhərrəmlik ayı ilə bağlı fətva verib. AZƏRTAC xəbər verir ki, fətva QMİ-nin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin sədrliliyi ilə keçirilən toplantıda oxunub.

Fetvada deyilir ki, Hicri-qəməri təqvimini ilə 1438-ci il başa çatır. Yeni Hicri 1439-cu ilin başlangıcı - Məhərrəm ayının 1-i Miladi təqvimlə 2017-ci il sentyabr ayının 22-nə təsadüf edir. Bu il Aşura günü öktyabrın 1-nə təsadüf edəcək.

Müqəddəs aylardan olan Məhərrəm ayı Həzret Peyğəmbərin (s) buyurduğu kimi, müharibə və münaqişələrin qadağan edildiyi aylardandır. Lakin təessüflər olsun ki, bu ayın onuncu, yəni, Aşura günü İslam tarixine Həzret Peyğəmbərin (s) əziz nəvəsi İmam Hüseyn əleyhissəlamın və Əhli-Beyt (ə) tərəfdarlarının haqq uğrunda şəhədətə yetişdiyi bir gün kimi daxil olub.

Məhərrəmlik mənəviyyatın zirvesi olan şəhadəti terənnüm edir. Bu ayda şəhidlik fəlsəfəsinin açıqlanmasına xüsusi önem verilməlidir. Müsəlman ümmətinin tarixinde kədərli, eyni zamanda, insanlara şərəf və qürur bəxş edən Kərbəla faciəsinin, İmam Hüseynin (ə) həyat və şəhadətinin yad edilmesi bu gün də Azərbaycan dindarları tərəfindən onənə olaraq yaşıdadır.

Unutmayaq ki, əziz ve qəhrəman Vətən şəhidlərimiz şəhidlər sərvəri İmam Hüseynin (ə) davamlılarıdır. Təziyə mərasimlərində şəhidlərimizi yad etmek, onların qanlarının yerde qalmamasını, əzəli torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasını dua etmek müqəddəs vəzifəmizdir. Ölkəmizdə İmam Hüseyn (ə) əzadərliyi bədbinlik əhval-ruhiyəsinin təlqini deyil, Vətən və iman sevgisinin təcəssümü, işğal olunmuş Qarabağ torpaqlarının azad edilmesi uğrunda mübarizədə dəyanət örnəyi olmalıdır.

Əzadərləq moizələrində Kərbəla hadisələri ilə bağlı tarixi həqiqətlərin, şəhidliyin əsl mahiyyətinin açılması, torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda canlarından keçənlərin, Qarabağ, Xocalı şəhidlərinin yad edilmesi tövsiyə olunur. Xütbe və moizələrdə bildirilməlidir ki, torpaqlarımızın işgalinə son qoymaq üçün çalışmaq əzadərli rühiyyəsinin ayrılmaz hissəsidir. Torpaqlarımızın işgalini davam etdi-

yi dövrə gənclərimiz Ali Baş Komandanın emrinə daim hazır, milletə və Vətəne bağlı olmalı, dövlətimizin mənafələrini uca tutmalıdır.

Məhərrəmlik mərasimləri İmam Hüseynin (ə) şənin uyğun, onun amallarına yaraşan tərzə keçirilməlidir. Mövjud qanunvericiliyə əsasən, əza məclisleri məscidlərde, ibadət ocaqlarında və onlara aid erazilərde keçirilməli və ictimai asayışa mane olmamalıdır.

Ibadət məkanlarından kənar ərazilərde kütəvli yürüşlər yalnız müvafiq dövlət qurumlarının icazəsi əsasında təşkil oluna bilər. Əzadərlər dinimizin təyin etdiyi əxlaqi çərçivələrə riayət etmelidirlər. Belə ki, qurşağadək soyunub zəncir və sine vurmaqla bədəna xəsarət yetirmək, qan çıxmamaq müqəddəs şəriətimizə və İslam əxlaqına uyğun deyil. Allah rizayəti üçün İmam Hüseynə (ə) məhəbbətini iz-

har etmək istəyənlər bu tövsiyələrə eməl etməlidirlər.

Son illər Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin təşəbbüsü ilə ger-

çekləşən qanvermə aksiyası xalqımız tərəfindən xüsusi təqdir edilir. Bu baxımdan, Kərbəla şəhidlərinin və Vətən uğrunda şəhid olmuş həmvətənlərimizin xatirəsinə qan veriləsi aksiyalarının təşkili en münasib əzadərliq nümunəsidir. Buna görə də bu həyat veren savab əməl din xadimləri tərəfindən təbliğ edilməlidir. Ümid edirik ki, möminlər bu gözəl ənənəni yaşadacaqlar.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Əhli Beytin hər iki məzhəb üçün əziz olduğunu nəzərə alaraq Azərbaycanda yaşayan hər iki məzhəb

uyğun olaraq birgə iştirak etmələri tövsiyə edir.

Müsəlman aləminin mürekkeb dövr yaşadığı, dünyada qardaş savaşçı, radikalizm və terrorizmin yıldızı bir zamanda müdrik alqılım və qüdrətli dövlətimiz Allahın inayəti ilə dindən sui-istifadə edənlərə layiqli cavab verməyə hazırlır. Təbii ki, bu gücün zəmanəti dövlətçiliyimizdir və bu böyük nemətə görə Allaha şükür olsun. Din xadimlərimiz özkəmizdə mövjud sabitliyin pozulması, məzəhibi müstəvəde qarşıdurma yaradılması məqsədilə din adından siyasi alet kimi istifadə edən bəzi qüvvələrə qarşı ayıq-sayıq olmalıdır.

Fetvada o da qeyd olunub ki, dövlət müstəqilliyimiz, milli mənəvi dirçəllişimiz bunövrəsini qoymuş millet atası Heydər Əliyev üçün hər zaman dualar edən dindarlarımız, bu ali mənəviyyat yolunun davamlı olması üçün həmsənələr edirlər. Azərbaycan dindarları Vətənimiz və onun qüdrəti üçün misilsiz səyələr göstərən, ölkəmizin siyasi-iqtisadi inkişafı, əmin-amanlığının təminatçısı, milli mənəvi, dini-multikultural dəyərlərin himayədarı olan, beynəlxalq məqyasda İslam həmrəyliyi ideyalarını müdafiə edən, islamofobiya təzahürlerinə qarşı qətiyyətli mövqə nümayiş etdiren möhtərəm dövlət başçımız Zəti-aliləri İlham Əliyevin fedakar fealiyyətinə Uca Allahdan rəvac dileyir, ölkəmizin əmin-amanlığı və rifahi üçün duası edirlər.

İspaniya portalı "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının işlənilməsinə dair yeni müqavilənin imzalanmasından yazır

Ispaniyanın diariovasco.com portalında "Azərbaycan Xəzərdə neft hasilatına dair müqaviləni 2050-ci ilə qədər uzadır" sərlövhəli məqale dərc edilib. Məqalədə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının işlənilməsinə dair müqavilənin müddətinin 2050-ci ilə qədər artırılması haqqında məlumat verilir. Portal qeyd edir ki, Britaniyanın BP, Azərbaycanın SOCAR və ABŞ-in Chevron, ExxonMobile şirkətləri 2050-ci ilə qədər bu yataqda neft hasilatını davam etdirmək barədə razılıq eldə ediblər. BP şirkətinin baş icraçı direktoru Rober Dadli bildirib ki, yaxın onilliklərde "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarına 40 milyard dollar sərmayə qoyulacaq.

İspaniya portalı qeyd edir ki, imzalanma mərasimində çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev SOCAR-in iştirak paşının 11.65 faizdən, 25 faizə yüksəldiyini elan edib. Məqalənin sonunda "Azəri-Çıraq-Günəşli" layihəsinin işlənməsi haqqında ilk müqavilənin 1994-cü ilde imzalandığı və 2024-cü ilədək qüvvəde olduğu xatırladılır.

**Gəlmək
istayırsənsə,
bəhanəsiz gəl...**

RÖVŞƏN
rovsen.rasulov@mail.ru

Belə bir deyim var, "getmək istayırsənsə, bəhanəsiz get". Ancaq bu deyimi dəyişdirmək qərarına gələrək, "gəlmək istayırsənsə, bəhanəsiz gəl" ifadəsi ilə əvəzlədim. Buna səbəb isə ABŞ-da mühacir həyatı yaşıyan eks-spiker Rəsul Quliyevin Gürcüstanın sabiq prezidenti, Odessa vilayətinin keçmiş quebrnatoru Mixail Saakaşvilinin Polşa ərazisində Ukraynaya geri dönəməsi ətrafında səsləndirdiyi fikirləri olub. Məsələ ondadır ki, Saakaşvilinin Ukraynaya dönüşü məsələsinə müxtəlif insanların müxtəlif fikirləri yer alır. Onlardan bəziləri bu addımı cəsarət, bəziləri anarxik, bəziləri isə yersiz addım kimi qiymətləndirirlər. Ancaq fakt budur ki, Saakaşvili heç nəyə baxmadan, hətta əlində heç bir sənədi olmadan bir ölkənin ərazisindən digərinə keçdi.

Rəsul Quliyev ermənilərin ağızlarına halvanı necə atır?

Nə isə, mətləbdən uzaqlaşmayaraq qayıdırıram yenidən R.Quliyevin fikirlərinə. Demək, media saytlarının birinə verdiyi müsahibəsində jurnalistic verdiyi suali cavablaşdırın R.Quliyev iddia edib ki, sən demə, 2005-ci ilde o, Azərbaycana gəlmək isteyərək, Saakaşvilidən "qat-qat qətiyyətli imiş" və bunu elə bir düşməncilik mövqeyi ilə "əsaslandırıb" ki, guya Azərbaycan Ukrayna-ndan fərqli olaraq, demokratik dövlət deyilmiş (?!-R.). Halbuki bunun sübutunu ortaya qoymur. Guya Mixail Saakaşvili Polşadan Ukraynaya keçərkən, hüquqi dövlətə getdiyini bildiyi üçün heç nədən çəkinməyib...Gülündür, deyilmi?

Əlbəttə, R.Quliyevin özünü "əmizə çıxarması" üçün Azərbaycanı, öz təbirinə, "qeyri-demokratik" dövlət kimi göstərməsi, bilavasita ermənilərin, erməni lobbisinin, bütövlükə isə, düşmənlərimizin ölkəmiz əleyhinə fikr səsləndirmələri üçün ağızlarına atılmış hazırca halvadır. Daha daqiq desək, R.Quliyev hansı ağır siyasi-iqtisadi cinayətlər töretdiyini yaxşı bilir, sadəcə, bunları və qorxağını ört-basdır etmək üçün ölkəsini ermənilərdən də betər pisləyir. Buna isə təccübəlməyə dəyməz.

Yamanca qorxursan!

Bir halda ki, xalqın malını talayıb ölkədən qaçan birisənsə, onda səndən daha betər pislikləri gözləməyə dəyər. Misal üçün, R.Quliyev iddia edir ki, əger Azərbaycanın da qonşuluğunda Polşa (?!-R.) bənzər ölkə olsaydı, o, geri dönerdi və s. Guya belə olsaydı, onun qayıtmaq cəhdinə "10 minlərlə insan" dəstək olacağımış-filan...

Lakin bir tərəfdən Türkiyənin, İranın, Gürcüstanın, Ermənistən və Rusiyanın, dəniz yolundan isə Qazaxistan və Türkmenistanın Azərbaycanla sərhəddə yer alması onun "qayıdışına" əngəller yaradırmış. Ancaq burada köklü bir sualla R.Quliyevə müraciet etmək istərdim ki, cəsaret nedir? Ya da özüne güvenib, Saakaşvilidən "qətiyyətli" olduğunu iddia edirsənsə, niyə bu "qətiyyətini" sərgileyərək, ölkəyə geri dönmürsən, qorxursan?! Bunu yerine kohne havanı çala-çala təkrar edirsən ki, "bu gün də mən Azərbaycana dönməkdə israrlıyam və daha qətiyyətli cəhd-lər edəcəyəm". Xalq sənin 2005-ci ildəki hoqqalarını unutmayıb və həmin ərefələrdə oynadığın "gəlirəm" oyunbazlıqları hələ də xatırlayır.

Bütövlükə isə, jurnalistic səninle Mixail Saakaşvili arasında fərqlər, yaxud da bəzənrəliklər axtarmasına dürüst cavab verməliyidin. Məsələn, deməliyidin ki, həbs olunmağından, məhkəmə qarşısına çıxmışından hürkmüsən. Yaxud deməliyidin ki, ABŞ-da erməni lobbisi və ermənipərəst kongresmenlərlə birgə Azərbaycan əleyhinə işlənilən planlarda iştirak etdiyinə görə, bunun cavabını xalq qarşısında verməkdən qorxursan. Həmçinin, etiraf etməliyidin ki, parlamentdə "xəstəliyini" əsas götürüb, Bakıdan qaçarkən, təyyarədən dənizə atıldırdıq tonlarla qara kürə qabalarının pullarını xalqın cibindən və dövlət büdcəsindən oğuladığına görə, həmin cinayətinin cavabını verməkdən yamanca qorxursan!

Yoxsa ki, kohne hamam - köhnə tas prinsipi ile "cüretli", "qorxmaz", "cəsarətli" şəkildə "mən geləcəm" deyib də, milləti özüne qarşı güldürmə, ay qorxaq, gəlirsənsə, bəhanəsiz gəl!

Tereza Mey: "Saziş ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın yeni mərhələsidir"

Böyük Britaniyanın Avropa və Amerika məsələləri üzrə dövlət naziri Alan Duncan dünən "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi üzrə Hasilatın Pay Bölğüsü sazişinin (PSA) 2050-ci ilə qədər uzadılmasına nəzərdə tutan sazişin imzalanması ilə əlaqədar keçirilən mərasimdə baş nazir Tereza Meyin təbrik məktubunu oxuyub. SIA-nın məlumatına görə, təbriki oxumazdan öncə A.Duncan Azərbaycanın uğurlu inkişafının şahidi olduğunu, iki ölkə arasında əlaqələrin daha da inkişaf

edəcəyini söyləyib.

T.Meyin təbrikində isə bildirilir ki, bu gün imzalanan saziş "Böyük Britaniya və Azərbaycan arasında enerji sahəsində əməkdaşlığın yeni mərhələsidir": "Ösrin müqaviləsi" ilk dəfə müstəqillikdən sonra Azərbaycan Xəzərdə resurslarından istifadə edib. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri ilə Azərbaycan heç kimdən qorxmadan öz neftini dünyaya ixrac edib. 2020-ci ilde isə Azərbaycan qazının Avropaya ixracı başlayacaq. Sazişin imzalanması mərasimində iştirak edə bilmədiyim üçün üzr istə-

yirəm. Bu kontrakt əməkdaşlığını daha da gücləndirəcək".

"Biz neft və qaz yataqlarının işlənməsi üçün yeni əməkdaşlığı səbirsizliklə gözləyirik"

"ABŞ çox şaddır ki, "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi üzrə Hasilatın Pay Bölğüsü sazişinin uzadılmasında da Azərbaycanla əməkdaşlığı davam etdirir". SIA-nın məlumatına görə, bunu jurnalistlərə açıqlamasında ABŞ-in Azərbaycandakı səfiri Robert Sekuta bildirilib.

R.Sekuta deyib ki, ABŞ Azərbaycanda və Xəzər hövzəsinin digər yerlərində yerləşən neft və qaz resurslarının hasilatına feal şəkildə dəstək verib: "Bu, 1990-ci illərin əvvəlinə təsadüf edir. Burada məqsəd hasil olunmuş neft və qazın Avropa və digər bazarlara təhlükəsiz şəkildə çatdırılmasıdır. Bu da öz növbəsində iqtisadi inkişafa və global enerji təhlükəsizliyinə töhfə verib. Azərbaycanın əhəmiyyəti bu gün de ABŞ tərə-

findan tanınır və vurğulanır. Bu gerçəklilik ABŞ prezidenti Donald Trampin 28 May Müstəqillik Günü münasibəti ilə 24-cü Beynəlxalq Neft və Qaz Sergi və konfransına ən xoş arzularını ifadə etdiyi və ABŞ dövlət katibi Reks Tillersonun Cənub Qaz Dəhlizi və onun fevralda keçirilmiş Meşvərət Şurasına dəstək memurlarından aydın şəkildə eks etdirilib.

ABŞ 1990-ci illərin sonlarında Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına nəql etməyə kömək edib, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərində güclü siyasi dəstək verib, ABŞ şirkətləri burada öz maliyyələri və texnologiyaları ilə iştirak edib. Bu sazişlə əməkdaşlığın yeni və ümidi verici mərhələsinə qədəm qoyulur. Biz neft və qaz yataqlarının işlənməsi üçün yeni əməkdaşlığı səbirsizliklə gözləyir. ABŞ neft-qaz sektorunda əsas strateji layihələrə Azərbaycanın uzunmüddətli tərəfdaşı olub. ABŞ bundan sonra da Azərbaycanın uzunmüddətli tərəfdaşı olacaq. Azərbaycanın neft-qaz sektor, qeyri-neft sektor, Yeni İpek Yolunun həyata keçirilməsində uzunmüddətli tərəfdaşı olub və bundan sonra da ABŞ Azərbaycanın uzunmüddətli tərəfdaşı olaraq galacaq".

BP prezidenti: "Bizim Azərbaycan qarşısındaki öhdəliklərimiz bitmir"

"Esrin müqaviləsi" Heydər Əliyevin əməyinin bəhrəsindədir. Yeni heyat

məhz o dövrənə başladı. Bugünkü saziş isə ərefədaşlığının yeni sehifəsini açacaq". SIA-nın məlumatına görə, bunu "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi üzrə Hasilatın Pay Bölğüsü sazişinin (PSA) 2050-ci ilə qədər uzadılmasını nəzərdə tutan sazişin imzalanmasına ilə əlaqədar keçirilən mərasimdə BP prezidenti Robert Dadli bildirilib. R.Dadli deyib ki, saziş çərçivəsində 40 milyarddan çox sərməye qoyaraq əməkdaşlıqlarına davam edəcəklər:

"Biz bu günlərdə böyük əhəmiyyət daşıyan "Xankəndi" gəmisini istismara verdik. Bizim Azərbaycan qarşısındaki öhdəliklərimiz nəhəng platformalarla, gəmilərlə bitmir. Biz təhsilə də dəstək verir, bu sahədə layihələr həyata keçiririk. Eyni zamanda regionlarda biznesə dəstək verməklə icmaların inkişafını dəstekləyirik. Biz Azərbaycan Milli Olimpiya və Paraolimpika komitərinə dəstək verir. Bizim əməkdaşlıq uğurla davam edəcək".

Azərbaycanın müdafiə naziri İsrailin müdafiə sənayesinin aparıcı müəssisələrində olub

Israile rəsmi səfəri çərçivəsində Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti bu ölkənin müdafiə sənayesinin aparıcı müəssisələrində olub. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildirilər ki, müdafiə sənayesi müəssisələrinin rəhbərləri ilə görüşən general-polkovnik Z.Həsənov hərbi-texniki əməkdaşlıq sahəsində qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə geniş fiziki mübadiləsi aparıb və müəssisələrin istehsal etdiyi hərbi təyinatlı məhsullarla tanış olub.

Qafqaz İslam Ordusunun Azərbaycanda xilaskarlıq missiyası

Bu gün 15 sentyabr Bakının işgaldan azad olunmasından 99 il keçir. Tarixdən bize məlumdur ki, 1918-ci il sentyabrin 15-də ağır döyüşlərdən sonra Qafqaz İslam Ordusu Azərbaycan xalq könüllü dəstələrinin köməyi ilə Bakını erməni-rus bir-ləşmələrindən azad edib. Şəhər Stepan Şaumyanın bolşevik-daşnak rejimindən sonra hakimiyəti əla keçmiş menşevik-daşnak tör-töküntülərindən - "Sentrokaspı diktatürası"ndan təmizləndi. 1918-ci il sentyabrin 17-də Fətəli xan Xoyski kabinetinin təşkilindən üç ay sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti Bakıya köcdü. Bakı paytaxt elan olundu. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hakimiyət dairəsi genişləndi.

Tariximizin ən şanlı sehifələrindən olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması və sonrakı mövcudluğunda Bakının azad edilmesi mühüm rol oynamışdır. Çox böyük strateji mövqeye malik olan Bakıya o dövrədə olan maraq və diqqəti nəzərəalsaq, onun azad edilmesinin də heç də asan olmadığını anlamaq olar. Bu gün həmin hadisədən 99 il ötsə də, Azərbaycan tarixinin müyyən bir hissəsi olan 15 sentyabri xatırlamaq zəruri məqamlardandır.

1918-ci ildə yenice öz müstəqilliyi kazanan Azərbaycanı yenidən əsarətə salmaq istəyən qüvvələr yena də ermənilərden istifadə edirdilər. Lakin həmin qüvvələr Azərbaycan-Türkiyə birliyini və həmreyliyini nəzərə almamışdır. Bəlkə də bunu nəzərə almamada və ya ehəmiyyətsiz hesab etməkdə haqlı idilər. Çünkü I Dünya savaşında eyni vaxtda dörd cəbhədə müharibə aparan, daxilində ciddi problemlərlə qarşılaşan Türkiye-nin hərbi-siyasi və maliyyə vəziyyəti olduqca ağır idi. Ölkənin Antanta dövlətləri tərəfindən işgala məruz qalması təhlükəsi isə hər gün bir az da artırdı. Amma bir məsələ diqqətdən kənar qalmışdı: Türkiye və Azərbaycanın qardaşlıq hissələri bütün manələri dəf etməyə qadir idi. 1918-ci il iyünün 4-də Cənubi Qafqazda yaranmış müstəqil demokratik respublikalar Osmanlı imperiyası ilə "Süh və dostluq" haqqında müqavilə imzalayıblar. On bir bənddən ibarət olan müqavilə beynəlxalq diplomatianın principlərinə və təcrübəsinə esaslanmaqla gənc Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövlətçiliyinin qorunması baxımından çox deyərli idi. Müqavilənin dördüncü bandine əsasən, Osmanlı hökuməti "qayda-qanunu və ölkənin tehlükəsizliyini təmin etmək" məqsədilə Azərbaycana hərbi yardım edəcəyi öhdəsinə götürürdü.

Müstəqillik yolunda ilk addımlarını atmaqda olan AXC-nin beynəlxalq vəziyyəti gərgin idi. 1918-ci il iyünün 26-də Nuru paşanın başçılığı altında Gəncəyə türk ordularının ilk hissələri daxil oldu. Onlar ilk döyüslərini bolşeviklərə qarşı Qaraməryəmətənəkən keçirdilər. Burada türklər 200 nəfəre qədər itki verdilər. Bu, Qaraməryəmətənəkən döyüşü sanki bir dərə oldu. Bundan nəticə çıxarıraq, onlar Göyçay döyüşünə hazırlaşdılar. Bu zaman yerli əhalidən də onların qoşunlarına köməyə gəldilər. Onu da qeyd etmek lazımdır ki, Türkiye'dən bura göndərilən sonrakı qüv-

velər buraya gizli yollarla gəlirdilər. Çünkü Almaniya onların buraya göndərilməlinə və ümumiyyətlə, Bakıya girmələrinə icazə vermirdi. Bunun da əsas səbəbi Bakıda bir çox qüvvələrin maraqlarının toqquşması idi. Birinci növbədə, bolşeviklər istəyirdilər ki, Bakıda möhkəmləşinlər və sovet hökumətini qursunlar. Bundan əlavə, ingilislərin de burada maraqları var idi. Onlar da Bakını tutmağa cəhd göstəridilər. Bütün burlara baxmayaq, Göyçay döyüşündən sonra Bakıya iki istiqamətdə yürüş təşkil edildi. Türkiye qoşunları Azərbaycana gəlməsəydi, Azərbaycan heç vaxt öz sərhədləri daxilində müstəqilliğini bərpa edə bilməyəcəkdi. Çünkü ordumuz yox idi, siyasi qüvvələr arasında pərakəndəlik hökm sürdü. Azərbaycanın əsas gelir mənbəyi neft idisə, o da rusların əlində idi.

BAKİ BOLŞEVİK-ERMƏNI DAŞNAKLARINDAN AZAD EDİLDİ

Nuru paşa Osmanlı qoşunlarının qüvvətlendirilməsi və yeni yaranmış Azərbaycan Milli Ordusunun formalasdırılmasına məqsədi ilə 1918-ci il avqustun 13-də əmr verdi. Bu əmre əsasən, ordu quruculuğu işlərinin tənzim və idarə olunması Qafqaz İslam Ordusuna həvələ olundu. Bakı ətrafındakı kəndlərin əhalisi səfərber edildi. İkinci Bakı hūcumunda şəhəri tamamilə xilas etməyi planlaşdırın Nuru paşa Şərq orduları qrupundan da yardım istədi. Sentyabrin 9-da Süleyman İzzət bayın komandanlığı ilə gönderilən kömək dəstələri Qafqaz İslam Ordusu ilə birləşdi. Sentyabrin 10-da Qafqaz İslam Ordusu komandanı Nuru paşa və Şərq orduları qrupu komandanı Xəlil paşa cəbhə xəttini nəzərdən keçirdilər. 1918-ci il sentyabrin 14-də gecə hūcum əmri verildi.

Bakının müdafiə xəttini yarımaq üçün 5-ci Qafqaz diviziyası qərbən hücuma keçdi. Qısa müddət ərzində düşmənin birinci və ikinci müdafiə xətləri yarıldı. Sallaqxana və "Salyanski kazarma"dan hücuma keçməyə hazırlaşan düşmən artilleriya zərbələri ilə darmadağın edildi. Hücumun əsas qəhrəmanı olan 56-ci alay Bakının strateji yüksəkliklərini ele keçirərək, dağınıq halda qaçan erməni, rus və ingilis əsgərlərini şəhərə doğru sıxışdırıldı. Onlar Qırızı düşərgədə müqavimət göstərməyə çalışıllar da, burada da davam gətirə bilmedilər. Artıq axşama doğru şəhərin qərbindəki mehəllələr düşməndən azad edilmişdi. Sentyabrin 15-i günortaya qədər davam edən əməliyyat nəticəsində, erməni və rusların müqaviməti tamamilə qırıldı və təslim olmaqdan başqa çərəleri qalmadı. Sentyabrin 15-də Bakıdan 5-ci Qafqaz diviziyasının qərargahına gələn iki nəfərlik həyat şəhərin təslim olunduğunu bildirdi. Sentyabrin 16-da şəhər Qırızı Qışla adlanan yerde (indiki Mətbuat prospektindən keçən ərazi) Qafqaz İslam Ordusunun rəsmi keçidi oldu. Rəsmi keçidde Nuru paşa, Xəlil paşa, Əliağa Şıxlinski, Həbib bəy Səlimov, Azərbaycan parlamentinin və hökumətinin bir sıra üzvləri iştirak edildi. Bundan sonra adları çəkilən şəxslər, qonaqlar və qoşun hissələri şəhərə daxil oldular. Bütün xalq küçələrə çıxaraq Qafqaz İslam Ordusunun qəlib qoşunlarını salamlayırdı. Nuru paşa Hüriyyət meydانına (indiki Sahil bağı) toplaşmış xalq qarşısında geniş nitq söyləyərək, Bakıda nəzarətin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinə verildiğini bildirdi.

Bəli, müsəlman Şərqiñ ilk müstəqil dövlətinin ərazi bütövlüyüünü təmin etmək məqsədilə yaradılan Qafqaz İslam Ordusu 2500 km yol qət edərək, mübarizəyə qoşuldu və məqsədinə nail oldu. Bakı bolşevik-erməni daşnaklarından azad edildi. Bu mübarizədə on minlərlə insan şəhidlik zirvəsinə yüksəldi. Onlardan 1336-sı Türkiye vətəndaşı idi. İndi həmin tarixdən 99 il ötür. Beləliklə, Türkiye və Azərbaycan hərbi əməkdaşlığı bolşevik-daşnak ittifaqının törətdiyi dəhşətli cinayətlərin qarşısını aldı. Azərbaycan dövlətçiliyi xilas edildi. Tarix sübut etdi ki, Türkiye və Azərbaycan əməkdaşlığı möhkəmdir, əbədidir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Əli Kərimli və Cəmil Həsənli - erməni lobbisinin nökərləri

RƏFIQƏ

Axır ki, müxalifet kim olduğunu anladı. Anladı ki, radikal düşərgənin liderlərinin hamisiniñ xəmiri satqınçılıqla yogrulmaqla yanışı, həm də erməni lobbisinin ən fəal nökərləridirlər.

Bu Əli Kərimli ilə Cəmil Həsənlinin simasında da-ha aydın görünür. Görünür, ele buna görə də, "Milli Şura"nın sədri Cəmil Həsənli qarşısına çıxanı xəyanətdə suçlamaqla, işini bitirmiş hesab edir. Hətta adam düşünür ki, düşərgədə bu şəxsən və Ə.Kərimlidən başqa təmiz adam-zad yoxdur. Ancaq bu gün hər kəs onu da bilir ki, C.Həsənli Ə.Kərimlinin "dili" rolunda çıxış edir. Yeni Ə.Kərimli deyirse sür dərəye, o saat sürü dərənin düz kandarına! Siz də söz danışınız, nə etməlidir? O, yaxşı bilir ki, AXCP sədri Ə.Kərimlinin etəyinin kərametindən asılı olan bir kəsdir. Əger cəbhə sədri onu lazımsız əşya kimi özündən kənara tullasa, C.Həsənlinin ictimai rəyde "təsir imkanını" sərgiləməsi üçün yapışa biləcəyi heç bir tutacaq qalmayacaq. Bu da dəqiq bir məsələdir.

Beləliklə, burada C.Həsənli vasitəsilə Ə.Kərimlinin "siyaset yürütməsi" şübhəsizdir. Hətta C.Həsənlinin 2018-ci ilde keçiriləcək prezident seçkiləri ərefəsi "facebook"da fəallaşması, müxalifet düşərgəsinin təmsil olunan tərəflərə qarşı hücumlara start verməsi etrafındaki yazılarında da AXCP sədri Ə.Kərimlinin izinin və imzasının olması kimsədə şübhə yaratırı.

Nəticədə, növbəti hədəflərin kim olması arxasında da sözügedən məqamların dayanması şübhəsizdir. Məsələ ondadır ki, uzun illərdir "siyasi məhbüs" terminini ortaya ataraq, bundan öz xeyir və səmərələri üçün istifadə etməyə çalışan Ə.Kərimli hər dəfə C.Həsənli kartından istifadə etməyə çalışır. Məsələn, bir hadisəni xatırladaq. Belə ki, ölkə parlamentinin deputatları tərəfindən "siyasi məhbuslar"ın, eślində, cinayetkar olduqlarını sübut edən sənədi imzalamaşına qarşı çıxan Ə.Kərimli dərhal "Azadlıq" qəzeti və sitesilə C.Həsənlinin "facebook"dakı "ittihadını" dərc etdirir. Bununla da, həmin sənədi imzalayan müxalifətçi millet vekilləri "düşmən" elan olunur. Yəni bunların müxalifətçilikləri ondan öteyə gedib-çixır.

Maraqlı da budur ki, özlərinə sərf etməyən siyaset yürüdən istenilən məqamların dayanması şübhəsizdir. Məsələ ondadır ki, uzun illərdir "siyasi məhbüs" terminini ortaya ataraq, bundan öz xeyir və səmərələri üçün istifadə etməyə çalışan Ə.Kərimli hər dəfə C.Həsənli kartından istifadə etməyə çalışır. Məsələn, bir hadisəni xatırladaq. Belə ki, ölkə parlamentinin deputatları tərəfindən "siyasi məhbuslar"ın, eślində, cinayetkar olduqlarını sübut edən sənədi imzalamaşına qarşı çıxan Ə.Kərimli dərhal "Azadlıq" qəzeti və sitesilə C.Həsənlinin "facebook"dakı "ittihadını" dərc etdirir. Bununla da, həmin sənədi imzalayan müxalifətçi millet vekilləri "düşmən" elan olunur. Yəni bunların müxalifətçilikləri ondan öteyə gedib-çixır.

Maraqlı da budur ki, özlərinə sərf etməyən siyaset yürüdən istenilən müxalifət partiyasını dərhal "düşmən", "xəyanətkar", "satqın" elan edən AXCP və "Milli Şura" nədənse öz xəyanətlərini, satqınçılıq siyasetini heç vaxt qəbul etmir. Hansı ki, ölkənin və xalqın bir nömrəli düşməni sırasında ermənilər qədər olacaq, məhz AXCP sədri Ə.Kərimli və "Milli Şura"nın sədri C.Həsənlidir. İctimai rəy bunu görür və dərk edir. Məsələn, bu gün heç bir erməni mətbuatı azərbaycanlı deputatların cinayət törətmış insanların adlarını "siyasi məhbüs" siyahısında" yer almamasına etiraz edən sənəde imza atmasını işıqlandırmazdı və işıqlandırmayıb da. Ancaq erməni mətbuatında Ə.Kərimlinin, C.Həsənlinin Azərbaycan əleyhinə yazdığı məqalələri, çıxış və müsahibələr yer almadı.

Bütün bunlar isə, bir daha sübut edir ki, nökərçi-

lik etdiyi erməni lobbisinin xoşuna gəlməkdən ötrü, Ə.Kərimli və onun ipli kukla rolunda çıxış edən C.Həsənli hətta daha böyük milli xəyanətlərde bulunmağa hazır olduqlarını sərgiləyirlər.

Nəticə etibarilə, onu deye bilerik ki, bu gün və digər vaxtlar onlarla olmayan müxalifət təmsilçilərini ittiham hədəfine tuş edənlər sabah tapmayanda özləri-özlərini da "müxalifət xəyanətdə" suçlayacaqlar. İnanı ki, bunlarda bir əqrəb simptomu var. Sancımağa başqasının tapmayanda, özlerini bele sancılar əqrəblər tək. Artıq ictimai rəy də buna bir növ alişib. Hər halda görünən budur ki, gelir mənbələrini əldən verməmək üçün Ə.Kərimlinin sabah C.Həsənlini düşmən elan etməsi kimsəni təəccübləndirməməlidir...

Azərbaycan təhsili özünün yüksək inkişaf dövrünü yaşayır

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin üzvü Sona Əliyevanın yap.org.az-a müsahibəsi

- *Sona xanum, bildiyimiz ki- mi, təhsil sahəsinin inkişafı Azərbaycan dövləti üçün prioritet istiqamətlərdən biridir. Dövlətin təhsil sahəsində hə- yata keçirdiyi islahatları necə qiymətləndirirsiniz?*

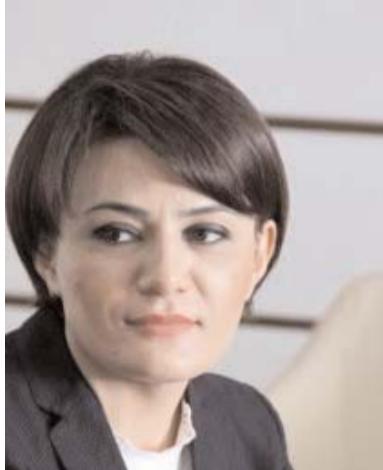
- Tehsilin inkişafı hər bir ölkədə inkişaf konsepsiyanının mü- hüüm tərkib hissəsidir. Prezident İlham Əliyevin təhsilin inkişafına göstərdiyi diqqət ve qayğı onu təsdiqləyir ki, bu mühüm amil dövlət siyasetinin mühüm strateji istiqamətlərindən biri və bəlkə də en başlıcasıdır.

Əlbəttə ki, görülən bu işlər və qarşıya qoyulan strateji hədəflər Azərbaycan təhsilinin parlaq gələcəyindən xəbəb verir. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, təhsil sahəsində əsası Ümummülli liderimiz tərəfindən qoyulmuş islahatlar bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni mərhələdə və yeni keyfiyyətdə uğurla davam etdirilir və bu sahədə atılan genişmiqyaslı addımlar ölkəmizdə savadlı, istedadlı gənc nəslin yetişməsinə, təhsilin böyük nailiyyyətlər əldə etməsinə və nehayət etibarilə, Azərbaycan dövlətinin sürətli inkişafında əsaslı baza rolunu oynayır. Bir sözlə, dövlətin təhsil sisteminin inkişaf prosesinə mütəmadi və yüksəksəviyyəli diqqətinin nəticəsində bu sektor da keyfiyyətcə yeni və ardıcıl inkişaf müstəvisinə qədəm qo- yub. Beləliklə, Azərbaycan təhsili özünün yüksək inkişaf dövrünü ya- şayır.

- *Hazırda ölkəmizdə təhsilin inkişafı istiqamətində bir sira dövlət programları həyata ke- çirilməkdədir. Sizcə, bu pro- gramların əhəmiyyəti nədən ibarətdir?*

- Tehsilin inkişafı ilə bağlı döv- let başçısının təsdiq etdiyi müvafiq dövlət programları hazırda Azərbaycan hökuməti tərəfindən uğurla icra edilir. Bu programlar orta məktəblərdə kurikulum, təhsil sisteminin informasiyalasdırılması, texni- ki peşə təhsili, Azərbaycanın ali təhsil sisteminin Avropa təhsil me- kanına integrasiyasını və s. sahə- ləri əhatə edir. Bu gün məhz Ulu öndər Heydər Əliyevin miras qo- duğu, özündə yüksək norma və dəyərlər sistemini ehtiva edən ənənələr Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlət başçısının yüksək diqqəti və effektiv göstərişləri əsasında atılan addımlar, icra edilən dövlət proqramları təhsil sisteminde keyfiyyətcə yeni inkişaf meyillərinin əldə edilməsinə, yüksək nəticələ- rin qazanılmasına xidmət edir. Bu da, şübhəsiz, ölkəmizin milli kadr potensialının cəmiyyət və keyfiyyət baxımından yetişdirilməsi və təkmilləşdirilməsi işinə mühüm töhfələr verir.

- Son illər ölkəmizdə təhsil

infrastruktur əhəmiyyətli də- rəcədə yeniləşdirilib. Bu faktor bu sahənin inkişafında nə dərəcədə rol oynayır?

- Bəli, ölkəmizdə təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi istiqamətində də mühüm işlər görüllər və bu proses davam etməkdir. Bu proses təkcə paytaxt ilə məhdudlaşdır, ən ucqar bölgələri də əhatə edir. Təsadüfi deyil ki, son 13 ilde respublika ərazisində heç bir dövrə müşahidə olunmadığı qədər məktəb binası tikilib, bir çox məktəb binaları üçün yeni korpuslar inşa olunub, köhne tədriz müəssisələri bərpa və əsaslı təmir edilib.

Hazırda biz yeni dərs ili ərefəsindəyik. Sentyabrın 15-de bütün təhsil müəssisələrində yeni tədris ilinə start verilecek. Ənənəvi olaraq bu dərs ili ərefəsində də dövlətimizin başçısı İlham Əliyev yeni tikilən və ya əsaslı təmir olunaraq istifadəye verilən məktəblərin açılışında iştirak edir və görülən işlərlə şəxşən tanış olur. Bütövlükdə, son 13 ilde ölkəmizdə 3 mindən artıq məktəb tikilərək istifadəye verilib və ya əsaslı şəkildə təmir olunub.

Bu prosesdə Heydər Əliyev Fonduñun fəaliyyəti də xüsusi qeyd olunmalıdır. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu Azərbaycan təhsilinin inkişafına mühüm töhfələr verir. Yeni məktəb binalarının tikilib istifadəye verilmesi, məktəbəqədər müəssisələrin və məktəblərin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, təhsil müəssisələrinin müasir avadanlıqlarla təchiz edilmesi, əsaslı təmir və bərpa işlərinin aparılması kimi istiqamətlərde Heydər Əliyev Fonduñun göstərdiyi müstəsna xidmətlər misilsizdir.

Ümumiyyətə, son illər ərzində təhsil sahəsinə ayrılan böyük və saitlər hesabına bütün tədris müəssisələrinin maddi-texniki təminatı xeyli dərəcədə yaxşılaşır. Bütönlüklə ali məktəblərin müasir texnika və avadanlıqla təchiz olunması üçün xeyli iş görülüb. Hesab edirəm ki, biz hazırda həyata keçirilən islahatların nəticələrini və ölkə-

mizdə təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsini daha aydın görməkdəyik.

- *Hazırda təhsil sistemində müasir informasiya-kommu- nikasiya texnologiyaları da geniş tətbiq olunur. Bu amil Azərbaycan təhsilinin dünya təhsili sistemini integrasiyasına hansı səviyyədə təsir göstərir?*

- Bu gün dövlət tərəfində aradılacak şəkildə atılan addımlar təhsil sisteminin, idarəetmənin müasir prinsipləri üzrə təşkilinə təkan vermekdədir. Həyata keçirilən islahatlar, Azərbaycan İqtisadiyyatına qoyulan sərmayelerin hecminin artırılması elm və təhsilin, sosial sahə və institutların inkişafına səbəb olmaqla yanaşı, müxtəlif sahələr üçün yararlı, yüksək səviyyəli kadr potensialının formalasdırılması işinə də geniş imkanlar yaradır. Bu proses həm Azərbaycanda pəşəkar kadr potensialının yetişdirilməsi, həm də gənclərin müxtəlif ölkələrdə təhsil almasına geniş şərait və imkanlar yaradılması vasitəsi həyata keçirilir.

Bunlarla yanaşı, təhsilin inkişaf etdirilməsi, keyfiyyətcə yeni tərəqqi meyilləri və motivlərinin əldə olunmasına təkan veren mühüm amillərdən biri də bu sahəyə yeni informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiq edilməsidir. Məhz bu proses Azərbaycanın təhsil sisteminin dünya təhsil sisteminə integrasiya olunmasına gətirib çıxaran başlıca meyilləri özündə ehtiva edir. Bu onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın təhsil sisteminin mühüm vəzifə, məqsəd, meyil, motiv və inkişaf prioritətləri dünyada cərəyan edən proseslərə integrasiya olunmaqla, beynəlxalq standartların mənimsenilməsi və təhsil təcrübəsinə tətbiq olunmasıyla müəyyənləşdirilir. Ele bu prosesin fonunda əldə edilən nəticə və göstəricilər ölkəmizin təhsil sisteminde mütərəqqi meyillərin davamlı xarakter almasına getirib çıxarıır. Bu isə ümumi inkişaf konsepsiyanın təhsil istiqamətinin əsaslarının möhkəmləndirilməsinə və intellektual inkişaf səviyyəsinin daha da yüksəldilməsinə səbəb olur.

- *Sona xanum, sizcə bu sahədə innovasiyaların tətbiq olunması bütövlükdə cəmiyyətin inkişafına təsiri baxımdan nə qədər önəmlidir?*

- Azərbaycanda innovasion cəmiyyət quruculuğunun ictimai, mədəni, elmi əsaslarının qurulması dünya birliyinə integrasiyanın mühüm şərtlərindəndir. Ele bu səbəbdən də, dünya elm və informasiya cəmiyyətinə integrasiya dövlətimizin siyasetinin ana xəttini təşkil edir. Çünkü, innovasion cəmiyyət, insan resurslarının və intellektual kapitalın, dəyişikliklərin hərəkətve-

rici qüvvəsinə çevrildiyi cəmiyyətdir. Bele cəmiyyət biliq iqtisadiyyatına, təfəkkür iqtisadiyyatına əsaslanır, ideya və təşəbbüslerin fasiləsiz təkrar istehsalını, məhsuldar qüvvəyə çevriləşməsini şartlaşdırır. Tükənən təbii sərvətlər məqayisədə, tükənməyən, əbədi sərvət - insan zəkası enerji və güc mənbəyinə, inkişafın təkananına çevrilir. Başqa sözə, qüdrətli Azərbaycan dövlətinin, demokratik cəmiyyət quruculuğunun, xalqın maddi və mənəvi rifahının başlıca qarantı rolunda çıxış edən - məhz cəmiyyətin intellektual potensialıdır. Zaman və araşdırılmalar sübut edir ki, yaradıcı insan dövlətin həqiqi sərvətine çevrilir. Dövlətimizin məhkəm siyasi, iqtisadi təməllər üzərində qurulması və dönya onun dinamik inkişaf edən ölkəsinə əsaslanır.

Azərbaycanın sivil dünyaya integrasiyası və ölkədə sosial-iqtisadi inkişafın təmin olunması daha çox elmin və təhsilin inkişafından, yeni elmi biliklərin, texnika və texnologiyaların mənimseilmə səviyyəsindən və s. amillərdən də asildir. Bu amillərin reallaşması isə ilk növbədə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üzrə yüksək biliyə malik ixtisaslı kadrların hazırlanmasını tələb edir. Bu baxımdan bazar münasibətləri şəraitində Azərbaycanda təhsil siyasetinin formalasdırılması təhsil sisteminde aparılan islahatların sosial-iqtisadi əhəmiyyətinin artırılması vacib məsələ kimi qarşıya qoyulmalıdır. Bu gün dünyada biliqli, bacarıqlı və müasir texnologiyadan yararlanan mütəxəssislerin ölkənin, cəmiyyətin inkişafında böyük rol var. Təcrübə göstərir ki, yüksək biliyə və bacarığa malik kadr potensialı olan ölkələrdə yoxsulluq səviyyəsi de aşağı olur. Deməli, keyfiyyətli kadr potensialına malik olmadan iqtisadi inkişafə nail olmaq qeyri-mümkündür. Daha geniş ifadə etək cəmiyyətlərin iqtisadi inkişafı təkce iş və kapitaldan asılı deyil, eyni zamanda texnologiyanın inkişafı ilə işçi qüvvəsinin texnoloji baxımdan keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasından da asildir.

min olunmasının, iqtisadi səmərəliliyin, yoxsulluq riskinin azalmasının və nehayət həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinin əsas şərtlərindən biri hesab olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, təhsilin dərəcələri artıraq məşğulluğun təmin olunması imkanları genişlənir, pul gəlirləri artır, əhalinin həyat səviyyəsi yüksəlir və yoxsulluq azalır.

Məlumdur ki, təhsil sistemi gələcək mütəxəssislər hazırlayıır. Təhsil vasitəsilə insanlar biliq və bacarıq əldə edirlər ki, bu da onların məhsuldarlığını artırır. İnsan kapitalı nəzəriyyəsinin inkişaf etdiyi cəmiyyətlərdə belə bir fikir özətmişdir. Təhsilin təkərək xərclər iqtisadi nöqtəyə-nəzərdən insanın gələcək gelirlərinə qoyulan investisiyadır. Aparılan tədqiqatların nəticələri əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsində təhsilin mühüm rol oynadığını göstərir. Yüksək keyfiyyətli təhsil məşğulluğun tə-

Rusiyalı deputat: Mən həmişə Azərbaycanı nümunə göstərirəm

“B”izim prezidentlərin müdüriyliyində Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər ən yüksək səviyyədə inkişaf edir”.

Rusiya Dövlət Dumasının Müstəqil Dövlətlər Birlüyü məsələləri, Avrasiya İnteqrasiyası və Həmvətənlər Olaqələr Komitəsinin sədri Leonid Kalaşnikov bu sözü AZƏRTAC-in müxbirinə söyleyib.

Rusiyalı deputatın sözlərinə görə, dönya onun bir sıra ölkələrində öz dilində dənişməyi arzu edən insanların hüquqları tapdalanır. L.Kalaşnikov deyib: “Mən həmişə Azərbaycanı nümunə göstərirəm. Heydər Əliyev xalqın çağırışı ilə hakimiyətə qayidianan sonra o, respublikanın rus əhalisi ilə görüşüb bu sahədə qayda yaradacağıni vəd etmişdi. Heydər Əliyev iki il ərzində bu vədini yerinə yetirdi, o cümlədən rusdilli əhali ana dilində təhsil almaq imkanı əldə etdi. Hazırda Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva bu siyaseti davam etdirir və rus dilinin inkişafına şərait yaratır. İndi Bakıda tədrisin rus dilində aparıldığı 400-e yaxın məktəb var. Rusiada bu barədə az danişırlar. Keçmiş Sovet respublikaları arasında Azərbaycan kimi, yəni əhalinin rus dilində yaxşı danışlığı, rus dilinin təbliğ edildiyi nümunələr azdır”.

Yeni dərs ili yeni uğurların başlangıcıdır

2017-2018-ci tədris ilində ölkə üzrə birinci sinfə 164 945 nəfər şagird gedəcək

Bu gün ölkəmizdə təhsil icti-maiyyətinin bayramı - Bilik Günüdür. Yeni dərs ilinin başlangıcı günüdür. Hər il olduğu kimi, 15 sentyabr tarixində respublikanın bütün məktəblərində yeni tədris ilinin ilk zəngi çalınır. Neçə-neçə Azərbaycan övladı əlinə çanta alb məktəbə - sinif otaqlarına daxil olur. Bu "Bilik Günü" ilk dəfə məktəbə qədəm qoyanların həyatında tarixə əvvəlir və hər bir məktəbli bu tarixi ömrünün ən xoş anı kimi xatirində əbədiləşdirir. Onların hər biri Azərbaycan müstəqilliyini gələcəkdə qoruyan və yaşıdan olacaqlar. Odur ki, ölkəmizdə təhsilə və təhsil alana böyük diqqət və qayğı var.

Müstəqil dövlətin inkişafı, onun dünya dövlətlərinə integrasiya olunması, daim tərəqqisi, sivil dövlətlər sırasında yer almazı təhsilə bağlı olan amillerdən olduğundan, ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi, təhsile də böyük diqqət var. Dövlətin təhsil siyasətinin prioritet sahələrində bəri hər bir vətəndaşın keyfiyyəti və fasılısız təhsil alması imkanının təmin edilməsi və təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün şəraitin yaradılmasıdır. Bu baxımdan, ardıcıl olaraq son illərdə Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı ilə təhsil sahəsində köklü islahatlar aparılır. Müasir dövrümüzdə bu islahatların en mühüm mərhəlesi yaşınlıdır. Təhsilin məzmunu və keyfiyyəti və təlimin təşkilinə verilen tələblərdə ciddi yeniləşmə və müasirləşdirmə prosesləri gedir. Orta ixtisas məktəblərində təhsilin idarə edilməsi, eləcə də, onun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması sahəsində kifayət qədər irəliləyişlər elde olunub. Təhsilli, bilikli, sadadlı mütəxəssislərin yetişməsi cəmiyyətin sağlam ruhlu mütəxəssislərlə təmin olunması əsas məsələlərdən olduğundan elmə, biliyə yiyələnmək və onu tədris etmək şərəflə vəzifə olaraq qəbul edilib. Belə bir mühitdə 2017/2018-ci tədris ilində ölkə üzrə birinci sinfə 164 945 nəfər uşaq gedəcək.

AZƏRBAYCAN PREZİ-DENTİ İLHAM ƏLİYEVİN DIQQƏTİ SAYƏSİNDE TƏHSİL ISLAHATLARI UĞURLA DAVAM EDİR

Son illərdə Azərbaycan təhsili yeni inkişaf dövrüne qədəm qoyub. Ulu Öndər Heydər Əliyevin təhsil strategiyasını uğurla davam etdirən Prezident Cənab İlham Əliyevin qayğısı nəticəsində ölkəmizdə təhsil sisteminin bütün pillələri üzrə dövlət proqramları uğurla həyata keçirilir. Bu, Prezident İlham Əliyevin təhsili dövlət siyasetinin prioritetlərindən biri kimi diqqətdə saxlanmalıdır. Azərbaycan təhsilində en uğurlu

nəticələrdən biri məktəb tikintisinin geniş vüsət almasıdır. Ölkəmizdə yeni məktəb binaları tikilib. O cümlədən, bir sıra məktəblər üçün əlavə korpuslar tikilib, əsaslı təmir olunub. Bu iş indi də davam edir. Baki şəhərinin və onun qəsəbelərinin, eləcə də, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramları tədris ocaqlarının əsaslı təmiri və yenidən qurulması ilə bağlı bu il üçün nəzərdə tutulan tədbirlər planına uyğun olaraq, təhsil müəssisələri əsaslı təmir edilib. Son günlər Prezident İlham Əliyevin yeni dərs ili ərefəsində təzə tikilən və əsaslı təmir olunan təhsil ocaqlarında olması, işlərin gedisi ilə yaxından tanışlığı, tapşırıq və tövsiyələrini vermesi Dövlət Başçısının bu sahəni hər zaman diqqətdə saxlamasının göstəricisi olmaqla yanaşı, bu istiqamətdə görülen işlərin keyfiyyətinə də müsbət təsir edir. Bütün bunlar, bir daha təsdiqleyir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin diqqəti sayəsində təhsil islahatları uğurla davam edir. Bütün bu işlər, ilk növbədə, şagirdlərin ən yüksək səviyyədə təhsil almaları, onların elmin sırlarına daha dərinən yiyələnmələri üçün hərtərəfli imkanlar açır. Eyni zamanda, müəllim kollektivinin yüksək səviyyədə çalışması üçün geniş imkanlar yaradılıb.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Təhsilin inkişaf üzrə Dövlət Strategiyası" təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, təhsili idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi, insan resurslarının inkişaf etdirilməsi, müəllimin karyera imkanları, fəaliyyətinin stimullaşdırılması və müasir təfəkkürlü Azərbaycan vətəndaşının yetişdirilməsinin əsas hədəflərdəndir.

Hər bir ölkənin geləcəyi təhsilin səviyyəsi ilə ölçülür. Təhsildəki nailiyyətlər hər bir ölkədə inkişaf konsepsiyasının mühüm tərkib hissəsidir. Bu baxımdan, şagirdlərinin dərsliklərlə pulsuz təminatı üçün də yeni dərs ili ərefəsində lazımi tədbirlər də həyata keçirilib.

TƏHSİL SİSTEMİNDƏ İKT-NİN TƏTBİQİNİN DÜNYA STANDARTLARI SƏVIYYƏSİNƏ CATDIRILMASI ÖLKƏMİZDƏ PRİORİTET İSTİQAMƏTLƏRDƏN BİRİDİR

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə "Ən yaxşı ümumtəhsil məktəbi" və "Ən yaxşı müəllim" mükafatlarının təqdimatı da məktəb və müəllimin statusunun yüksəldilməsinə xidmət edir.

Təhsilin inkişafında Azərbaycan Respublikasının Birinci-vitse prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı Səfiri Mehriban xanım Əliyevanın müstəsna xidmətləri də xüsusi vurğulanmalıdır. Fəaliyyətində təhsil xüsusi önem verən Heydər Əliyev Fondu tərəfindən "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb", "Təhsilə dəstək", "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı" və "Məktəbə-qədər təhsil müəssisələrinin inkişafı" proqramları həyata keçirilir. Müasir təhsil baza-sına yiyələnən məktəblilərdə yeni texnologiya əsasında dərsler keçirilir. Məktəblərdə otaqlara kompüterlər quraşdırılmışdır. Dərslərin keyfiyyətini artırmaq baxımından bütün dərsler, məhz yeni texnologiya ilə tədris olunur. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hər ölkənin bütün birinci sinif şagirdlərinə ilk təhsil günündə töhfə verilir.

XXI əsr süret, kompüter - dünyaya çıxış əsridir. Belə bir zamanda təhsil müəssisələrinin sinif otaqlarının kompüterləşdirilməsi, müasir avadanlıqlarla təchiz olunması məktəblilərin təhsilinə müsbət təsirini göstərir. Bütün bunlarla yanaşı, son illər təhsil sisteminde İKT infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi və təhsildə İKT - nin tətbiqinin dünya

standartları səviyyəsinə catdırılması ölkəmizdə prioritət istiqamətlərində biri olub. İndi bir sıra ümumtəhsil məktəbləri genişzolaqlı internet şəbəkəsinə qoşulub. Məktəblərdə elektron dərs vəsaitlərindən səmərəli istifadə olunur. Son illər tətbiq edilən "elektron məktəb" layihəsinin ehətə dairəsi də genişlənib. Bütün bunlar bir məqsədə - təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Əldə olunan neticələr, zəngin təcrübə bir daha əmin olmağa əsas verir ki, müasir Azərbaycan təhsili özünün zəngin tarixi ənənələrinə, milli - mənəvi və ümumiyyətlərə, beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq inkişaf yolundadır.

DÜNYADA MÖVCUD OLAN ƏN QABAQCIL TƏCRÜBƏ AZƏRBAYCANDA TƏTBİQ EDİLİR

Bu il tədris ilində aprel döyüşlərində qazanılan qələbədən sonra Cocuq Mərcanlı kəndində 96 şagird yerlik yeni məktəb binasına məktəblilər qədəm qoymaqla. Müasir standartlara cavab verən məktəbdə, ölkəmizin bir çox yerlərində olduğu kimi, informatica, gənclərin çağırışaqpərvərlik hazırlıq kabinetləri, müəllimlər otağından ibarət məktəb binası lazımi inventar və avadanlıqlarla, istilik sistemi və internetlə təchiz edilib. Belə bir tədris ocağında məktəblilərin təhsil alması, əlbəttə ki, uğurun başlangıcıdır.

Yeri gəlmışkən, vurğulayaq ki, yeni tədris ilində ümumtəhsil müəssisələrindən uşaq və gənclərin vətənpərvərlik təriyeyin möhkəmləndirilməsi məqsədilə 2017-2018-ci tədris ilinin ilk dəfə məşğələsi "Cocuq Mərcanlı-tarixi qayıdışın başlangıcı" mövzusuna həsr olunacaq. Prezident tərəfindən təhsilə böyük önəm verilməsi, yeni program və layihələrin, təhsil islahatlarının həyata keçirilməsi Azərbaycan təhsilinin dünya standartları səviyyəsində qurulmasına getirib çıxardı. Gələcəyin inkişafı onun təhsilindən başlayır. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, "Azərbaycanda təhsil sisteminin təkmilləşməsinə çox böyük diqqət göstərilir. Təhsil bizim gələcəyimizdir". Dünyada mövcud olan ən qabaqcıl təcrübə Azərbaycanda tətbiq edilir. Buna görə də, məsuliyyət hissi ilə cəmiyyətə layiqli vətəndaşlar yetişdirilməlidir.

Beləliklə, sentyabrın 15-i ölkəmizin bütün ümumtəhsil məktəbləri və ali təhsil ocaqlarında yeni dərs ili başlayır. Belə, məktəblilərimiz belə bir məkanda, daim inkişafda olan Azərbaycanda təhsil alır, elmi biliklərə yiyələnir. Yeni əsulla tədrisinin qurulması gelecek nəslin peşəkarlıq səviyyəsini artıracaq. Yeni dərs ilində bütün təhsil işçilərini, tələbə və şagirdləri yeniliklər gözəylər. Yeniliklər isə həm də uğurların başlangıcı demekdir. Yeni dərs iliniz mübarək!

Zümrüd BAYRAMOVA

15 sentyabr 2017-ci il

Yeni sazişdən sonra "Azəri", "Çıraq" və dərinsulu "Günəşli" layihəsində iştirak payları necə olacaq?

"Azeri", "Çıraq" və dərinsulu "Günəşli" (AÇG) üzrə dəyişdirilmiş və yenidən işlənmiş hasilatın pay bölgüsü sazişi təsdiqləndikdən sonra AÇG-də tərəfdəşərin yeni iştirak payları bu nisbətdə olacaq: BP - 30,37 faiz, "AzACG" (SOCAR) - 25 faiz, "Chevron"- 9,57 faiz, "Inpex" - 9,31 faiz, "Statoil" - 7,27 faiz, "ExxonMobil" - 6,79 faiz, "TP" - 5,73 faiz, "Itochu" - 3,65 faiz və "ONGC Videsh Limited" (OVL) - 2,31 faiz. AZERTAC xəbər verir ki, bu da o deməkdir ki SOCAR-in AÇG-dəki payı iki dəfədən çox artıb. Yeni sazişin bir hissəsi olaraq SOCAR-in AÇG-dəki iştirak payı 11,65 faizdən 25 faizə qaldırılacaq

və beynəlxalq tərəfdəş şirkətlər Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (ARDNF) 3,6 milyard dollar bonus ödəyəcəklər. Növbəti 32 il müddətində AÇG-yə 40 milyard dollardan çox sərmayə qoyulması potensialı var.

Yeni sazişdən əvvəl AÇG-də iştirak payları belə olub: BP (ope-

rator - 35,8 faiz), SOCAR (11,6 faiz), "Chevron" (11,3 faiz), "Inpex" (11 faiz), "Statoil" (8,6 faiz), "ExxonMobil" (8 faiz), "TP" (6,8 faiz), "Itochu" (4,3 faiz), "ONGC Videsh Ltd." (OVL) (2,7 faiz). Saziş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən ratifikasiya olunmalıdır. Hasilatın pay bölgüsü haqqında deyişdirilmiş və yenidən işlənmiş sazişə əsasən BP layihənin operatoru olaraq qalacaq. Bu sazişin ardınca, SOCAR və tərəfdəşləri arasında AÇG müqavilə ərazisi üçün əlavə bir hasilat platformasının qiyəmtəndirilməsi məqsədile mühəndis-layihə işlərinin irəli aparılması haqqında razılışma əldə olunub.

Səttar Möhbaliyev: Məqsədimiz harada yaşamalarından asılı olmayıaraq azərbaycanlıların əmək hüquqlarını qorumaqdır

Azərbaycan və Gürcüstan həmkarlar ittifaqları konfederasiyaları arasında çox sıx və səmərəli əməkdaşlıq var. Hər iki təşkilat beynəlxalq arenada səmərəli əməkdaşlıq edir, prinsipial məsələlərdə eyni mövqədən çıxış edirlər. Bu sözləri AZERTAC-a açıqlamasında Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sedri, Milli Məclisin deputati Səttar Möhbaliyev deyib.

"Bu gün Azərbaycanın, Gürcüstanın və Türkiyənin birgə iştirakı ilə regionda Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz, Ba-

ki-Tbilisi-Qars dəmir yolu kimi çox mühüm layihələr heyata keçirilir. Eyni zamanda, TAP və TANAP kimi layihələrimiz var. Bu layihələr bizim iqtisadi inkişafımızda, regionda və dünyada nüfuzumuzun artmasında, mövqelərimizdən mühəkəmlənməsində mühüm rol oynayır. Bütün bu layihələrin reallaşmasında türk və gürcü vətəndaşlarla yanaşı, azərbaycanlılar da iştirak edirlər. Məqsədimiz harada yaşamalarından asılı olmayıaraq azərbaycanlıların əmək hüquqlarını qorumaqdır. Bəzi təşkilatlarda yerli həmkarlar təşkilatlarının yaradıl-

ması barədə təkliflər de almışdır. Bununla əlaqədən Gürcüstan HİK ilə məsləhətəşmələr aparırıq, müxtəlif razılaşmalarımız var", - deyə S.Möhbaliyev əlavə edib.

Səfir: "Azərbaycanda pakistani tələbələrin sayı hər il artır"

Azərbaycan Respublikasının Pakistan İslam Respublikasındaki səfiri Əli Əlizadə Pakistanda federal təhsil və peşəkar təlim üzrə naziri, YUNESKO üzrə Pakistan Milli Komissiyasının sədri Məhəmməd Balığ ur Rəhmanla görüşüb. Səfirlilikdən SIA-ya verilən məlumat-a göre, görüsədə Azərbaycan və Pakistanın beynəlxalq və regional təşkilatlar çərçivesində hər zaman bir-birinə göstərdiyi dəstək, Azərbaycan-Pakistan münəsibətlərinin inkişafında iki ölkə rəhbərlərinin xüsusi səyləri vurğulanıb, hər iki ölkə arasında mövcud olan səmərəli əməkdaşlığın və yüksək əlaqələrin səviyyəsində məmənluq ifadə olunub, təhsil sahəsində müqavilə hüquq bazasının təkmilləndirilməsi və həyata keçirilən layihələrin artırılması önəmi qeyd edilib.

Səfir Əli Əlizadə təhsil sahəsində layihələrin daha da artırılması üçün münbit şəraitin olduğunu, Azərbaycanda pakistani tələbələrin sayının hər il artdığını, cari ayda Azərbaycanın tarixi və mədəniyyəti ilə yaxınlaşan tanış olmaları üçün seçilmiş beş pakistani tələbənin ölkəmizə bir həftəlik səyahətinin təşkil olunacağı və azərbaycanlı tələbə və mütəxəssislərin də Pakistanın yüksək təhsil və təlim müəssisələrində vaxtaşırı təcrübə kurslarına cəlb olunduğunu bildirib.

Nazir Məhəmməd Balığ ur Rəhman Azərbaycana etdiyi səfərləri, şahidi olduğu yüksək nüfuzlu mənşəti vurğulayaraq Azərbaycanla dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin daha da inkişafının, iki ölkə arasında mövcud olan etimadın önəmi olduğunu bildirib və Pakistanın azərbaycanlı tələbələri hər zaman qəbul etməye hazır olduğunu, təhsil sahəsində əlaqələrin möhkəmlənməsinə xidmət edəcək bütün layihələrin dəstəklənməcəyini vurğulayıb.

Yeni tədris ilində Bakı məktəblərində 400 minədək şagird təhsil alacaq

Yeni tədris ilində paytaxtın ümumtəhsil məktəbləri üzrə birinci sınıfda 46 mindən çox uşağın təhsil alacağı gözlənilir. Bakı Şəhəri üzrə Təhsil idarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki ümumtəhsil məktəblərində 395 773 şagird təhsil alacaq. BŞTİ-dən AZERTAC-a bildirilib ki, paytaxtdakı 265 ümumtəhsil müəssisəsində 845 məktəbəhəzərlər qrupunun fealiyyət göstərməsi nəzərdə tutulub. Paytaxt məktəblərindəki məktəbəhəzərlər qruplarına uşaqların qəbulu üçün elektron sistemde 20 min ərizənin qeydiyyatı aparılıb. 2017-2018-ci tədris ilində beşşəhərin 65 faizi məktəbəhəzərliliğə cəlb ediləcək.

2017-2018-ci dərs ilində 212 məktəbdə 499 təməyül sinifinin təşkil olunması nəzərdə tutulur. Yeni dərs iline hazırlıq çərçivəsində paytaxtdakı 20 nömrəli məktəb-lisey və 306 nömrəli məktəb üçün yeni binalar inşa olunub, 10, 74, 171, 201, 212 nömrəli məktəblər, 62 nömrəli məktəb-lisey və 268 nömrəli xüsusi təhsil müəssisəsi əsaslı təmir edilib. Daha 9 məktəbdə cari təmir işləri görüllüb. Təhsil müəssisələri 2017-2018-ci tədris il üçün 130 ədəd kompüter və noutbuk, 3629 dəst parta, 444 ədəd printer və surətçixarınla, 40 təhsil müəssisəsi isə müasir tipli hərbi kabinetlə təmin olunub. 2017-2018-ci dərs ili "Ümumi təhsildə keyfiyyət illi" elan edilib. Təhsil nazirinin əmrinə əsasən ümumtəhsil müəssisələrində 2017-2018-ci tədris ilinin ilk dərs məşğələsinin "Co-cuq Mərcanlı-tarixi qaydırışın başlangıcı" mövzusuna həsr olunacaq. Qeyd edək ki, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil idarəsinin tabeliyində 307 ümumi təhsil məktəbi, 3 xüsusi ümumi orta məktəb və 7 əyani-qiyabi axşam məktəbi olmaqla cəmi 317 məktəb fealiyyət göstərir.

İLHAM

Kök, bügsiz saqqallı uşaqlar peyda olur

Dünya yaranandan cinayətlər və bu cinayətlərə müvafiq də cəzalar olub. Tarixən cəzaların tətbiq edilməsi müxtəlif xüsusiyyətləri özündə birləşdirib. Bəylər, xanlar, şahlar və krallar öz hakimiyətlərini qorumaq, iddia və tələblərini yerinə yetirmək üçün ən ağılışımaz cəzaların tətbiq edilməsinə nail olublar. Şallaqlama, döymə vurma, qolun-qızın kəsilməsi və nəhayət, ağılagalmaz işgəncələr insan həyatına son qoymaq.

Müsər dövrün tələbləri ilə insanların həyatına son qoyma, sağlamlığına və yaşayışına təhlükə yaratmaq prinsiplərinə son verildi. Söz yox ki, ağırsız cəza olmur. Məhz buna görə də, cinayətə meyilli insanlar ağırların tətbiq edildiyi mühitdən uzaqlaşmağa çalışırlar. Da-ha çox qanunsuzluğun hökm sürdüyü, özbaşınalığın at oynatdığı cəmiyyətlərdə yaşamağa meyil göstərilər. Dünyanın bir parçası olan Azərbaycanda beynəlxalq hüququn tələblərinə uyğun qanunlar mövcuddur. Qanunvericiliyə əsasən də, cinayet törətmüş şəxslər cəzalarla məhkum olunurlar. 1998-ci ildən başlayaraq insanların ölüm hükmüne məruz qalmaları aradan qaldırıldı. Görünür, buna görədər ki, bəzi pozucu qruplar və radikal dini təriqətlər öz layihələrini icra etməkdə bir növ əl-qol açmaq imkanı qazanıblar. O təbliğati aparmaq fikrində deyiləm ki, Azərbaycanda ölüm hökmü bərpə edilsin. Sadəcə, iki günlük uşağı quyuya atıb öldürənə, doğma qızını zorlayıb, sonra da həyatın qəsd edənə, küçədə xırda mübahisəni əsas getirərek, gecə evə daxil olub, bir ailəni gülləleyənə və digər amansız cinayətlər törədənlərə gün işığı görmək və ciyərləri dolusu hava udmaq haram olmalıdır.

Son vaxtlar məni və mənim kimi yüzlərlə insanı təccübəldirən məqam saqqallı uşaqların peyda olmasıdır. Az qala ümumtəhsil məktəblərində belə yuxarı sinif sağirdləri olan oğlanlar əcaib-qəraib saqqal saxlayırlar. Bəzi televiziyalarda yayılmış teleseriallara baxdıqda, adamı dəhşət bürüyür. Teleserialda rol alan aktyorların, demək olar ki, hamısı saqqallıdırlar. Saqqal saxlamağın əleyhinə ola bilərəm, ən az ona görə ki, böyük din xadimlərimiz, tarixi şəxsiyyətlərimiz saqqal saxlayıblar. Təbii ki, onların yaşları saqqal saxlamalarına imkan verib. Amma bu gün Azərbaycanda saqqal saxlamaq bir növ ənənəyə çevrilib. Bir də görürsən ki, balaca boylu, kök bir uşaq saqqal saxlayır. Ən qəribəsi isə budur ki, bu uşaq üzündə tük saxladığı halda, bigini təraş edir. Buna nə ad vermək olduğunu demək çətin olسا da, iddialara görə, bu cü ənənə vəhhabılıkdən keçir. Deyilənə görə, vəhhabı təriqətinin üzvləri özlərini vəhhabı deyil, "səlef" və ya "əhli-sünne vəl cəmaəet" kimi təqdim etmeye çalışırlar. Ancaq onlar özlərinə nə ad vermələrindən asılı olmayaraq, birmənali şəkilde demək olar ki, bu cərəyan radikal düşüncəye və emələ sahibdirlər. "İŞİD" kimi qanıçən bir terror təşkilatın Suriyada və İraqda törətdikləri vəhşiliklər, neinki yaxın illerde, ümumiyyətlə on illər keçə belə unudulmayacaq. Məhz vəhəbilərin müəyyən qrupu "İŞİD"-in ideoloji siyasi xəttinin davamçılarıdır. Müsbət haldır ki, Azərbaycanda bu təriqətin daşıyıcılarının sayı kifayət qədər azdır. Düzdür, araşdırma və yayılan söhbətlər əsas verir deyək ki, bu təriqətin üzvləri fəaliyyətlərini geniş şəkildə qurmaqla sıralarını genişləndirmək fikrindədir. İddialara görə, bu cərəyan daha çox cəzaçəkmə müəssisələrində formalaşır və sayları artır. Nəcə və hansı formada? Bir dostumuzun deydiyinə görə, cəzaçəkmə müəssisələrində olan vəhəbilər heç nəden, o cümlədən, pal-paltardan, ərzaqdan korluq çəkmirlər. Onların özlərinə aid olan soyuducuları var. Müxtəlif qida mehsulları həmin soyuducularla saxlanılır. Əqidəcə zəif, imkansız, yanına gelib-getməyən məhbuslar həmin vəhəbilərin qurbanlarını çevirirler. Cəzaçəkmə müəssisələrinin özlərinin yemekxanaları olsa da, yüksək kalorili qidalar, yemək qəbul etmek isteyində olan mehbus gözünü vəhəbilərin soyuducusuna dikir.

Vəhəbilər nə isteyirlər? Vəhəbilər islamın ilk yaranışında mövcud olmuş qayda-qanunlara qayıtmayı, pir və ziyanətgahlara getməyi, xaricdən götürülen yenilikləri qəbul etməməyi və təkallahlığı ən ciddi şəkildə qəbul etməyi təbliğ və qəbul edən dini - siyasi cərəyanı. Bu təriqətin daşıyıcılarını tanımaq heç də çətin deyil. Üzündə saqqal saxlamaları və qısa şalvar geyimləri ile özlərini ifşa edirlər. Arzuolunmaz faktdır ki, bəzən yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlar da onların atdıqları tilova düşürlər. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, bəzən uşaqların üzlərində saqqal saxlamaları, heç nəden və heç bir əsas olmadan, eləcə də, dini bilgilərinin az olmasına baxmayaq, dini mübahisələr etmələri təcrübəli yaşı vəhəbilərin təbliğatının neticəsidir. Bu cü təhlükeli halların aradan qaldırılması üçün hər şeyi dövlətin üzərinə atmaq yalnızlıqdır. Hər birimizdə bir vicdan hissi olmalı, dini maarifləndirmə işi aparmalı, bir sözə, vətəndaşlıq borcumuzu yerinə tərtibəliyik.

Məlum olduğu kimi, "Turan İnformasiya Agentliyi" MMC-nin direktoru Mehman Əliyev 2017-ci il avqustun 24-də şübhəli şəxs qismində saxlanılmış, ona Cinayət Məcəlləsinin 192.2.2 (qanunsuz sahibkarlıq), 213.1 (vergi ödəməkdan yayınma) və 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə ittiham elan edilərək, Yasamal rayon məhkəməsinin qərarı ilə barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdi.

Bu hadisə Azərbaycana qarşı qara piar aparmaq üçün hər an fürsət bəsləyən bəzi xarici qüvvələr üçün sanki göydən düşmə oldu. Onlar dərhal Azərbaycanda demokratiyanın, ifadə azadlığının, insan hüquqlarının pozulduğunu iddia edərək bəyanatlar səsləndirməyə başladılar. Qərbin təxmininə eyni mərkəzdən idarə olunan ve eyni məqsədlərə xidmət edən bəzi quruluşları tərəfindən bir anda sanki Azərbaycanın üzərinə səlib yürüyü təşkil edildi. Halbuki həmin ölkələrin öz daxilində olanlar onların heç yadına da düşmür. Bu mənada son bir ildə bəzi Qərb ölkələrində qeyd olunan sahələrdə baş vermiş hüquq pozuntularına dair aparıcı beynəlxalq təşkilatlar, eləcə də beynəlxalq və yerli qeyri-hökumət təşkilatlarının hesabat və məruzələrinə göz atmaq maraqlı olardı. Aparılan təhlillər onu deməyə əsas verir ki, 2016-2017-ci illər ərzində möhkəm demokratik ənənələrə malik olduğu bildirlən Qərb dövlətlərində insan hüquq və azadlıqlarının qorunması və qanunun allılığının təmin olunması, o cümlədən ifadə azadlığı sahələrdə pozuntular qeydə alınmışdır.

Qeyd olunan dövr ərzində ifadə azadlığının təmin edilməsi sahəsində qeydə alınmış problemlər arasında jurnalistlərə qarşı hücumlar, hədə-qorxular, onların qətli, ictimai tədbirləri işıqlandırın jurnalistlərə qarşı zoraklıq, diffamasiya qanunları və qanunvericilikdə ifadə azadlığına uyğun olmayan dəyişikliklər, o cümlədən böhtanla bağlı məsələlər və s. yer almışdır.

Bu mənada, kütłəvi informasiya vasitələrinin azadlığı üzərə keçmiş ATƏT nümayəndəsinin 2 dekabr 2016-9 mart 2017-ci il dövrünü əhətə edən Daimi Şuraya dövrü hesabatında [i] Qərb demokratiyaları da daxil olmaqla, ATƏT bögəsində ifadə azadlığı ile bağlı problemləri qaldırmışdır. Belə ki, hesabat dövrü ərzində ATƏT nümayəndəsi Finlandiyada iki jurnalistin qətli və Kiprda bir müxbirin maşının yandırılmasını pisləmiş, diqqəti İtaliyada media nümayəndələrinə qarşı incidentlərə və ABŞ-in Kanada ilə sərhədində fotojurnalistin saxlanmasına çəkmışdır.

Bundan əlavə, ATƏT nümayəndəsi tərəfindən Danimarkada internet səhifələrinin bloklanması ilə bağlı qanun layihəsinə dair narahatlıq ifadə olunmuşdur. Ona istinadən, ifadə azadlığı ilə bağlı beynəlxalq öhdəliklərə uyğun olmayan sözügedən qanun layihəsinin müvafiq maddələri internet səhifələrinin bloklanması üzrə geniş səlahiyyətlər ehtiva edərək, prosedur baxımından insan hüquqları, o cümlədən ifadə azadlığı üçün zəmanət vermır. Daha bir narahatlıq Niderlandda Keşfiyyat və Təhlükə-

Qərb ölkələrində ifadə azadlığı və yaxud kim kimə necə nümunə olmalıdır?

sizlik Xidmətləri üzrə Qanun layihəsi, xüsusilə də qanun layihəsinin jurnalistlərin məlumat mənbələrinin mexfiliyinə potensial təsiri ilə bağlı ifadə olunmuşdur.

İctimai tədbirləri işıqlandıran jurnalistlərə qarşı zoraklıq məsələsində ATƏT nümayəndəsi Fransada prezidentliyə namizədə sual vermək cəhdinə görə televiziya jurnalistinin tədbirdən uzaqlaşdırılması və ABŞ-da prezyidentin antidiçmə mərasimi günündə iki reportörün saxlanması və "ixtişaş törətməkdə və ya ixtişaş törətməye təhrikdə" ittiham edilməsi ilə bağlı narahatlıq ifadə etmişdir.

Jurnalistikanın və jurnalistlərin təhlükəsizliyinin müdafiəsinin təşviqinə dair Avropa Şurasının (AŞ) Internet Platformasında [ii] da jurnalistlərə qarşı zoraklıqla bağlı məlumatlar yerləşdirilmişdir. Misal olaraq, 2017-ci il iyulun 7-8-də Almaniyanın Hamburq şəhərində Büyük 20-liyin Zirve Toplantısı zamanı protestləri işıqlandıran bir çox jurnalist, müvafiq kameralar və press kartlarının onları jurnalist olundularına dələlet etməsine baxmayaq, polis tərəfindən təhqir olunmuş və onlara qarşı gözyaşardıcı qazdan ifadə olunmuşdur.

Platformada, həmçinin, Xorvatiyada iki jurnaliste qarşı edilmiş həcum, eləcə də Belçikada bir jurnalistin evinə heyata keçirilmiş reyd, jurnalistlərin sorğu-sualları olunması və qorxudulması halları əksini tapmışdır.

Qərb dövlətlərində kriminal diffamasiya qanunları hesabat dövründə narahatlıq doğuran digər bir məsələ olaraq qalmışdır. ATƏT nümayəndəsi tərəfindən İrlandiyada Defamasiya Aktı və Britaniyada Cinayət və Məhkəmələr Aktı, Malta da isə iqtisadiyyat naziri tərəfindən jurnalistə qarşı böhtanla bağlı

qaldırılmış məhkəmə işinə dair narahatlıq ifadə edilmişdir. Jurnalistikanın və jurnalistlərin təhlükəsizliyinin müdafiəsinin təşviqinə dair AŞ Internet Platformasında da böhtanla bağlı İtaliyada onlayn qəzetin baş redaktorunun azadlıqdan məhrum olunmağa mehkum edilməsi və Yunanistanda araşdırıcı jurnalist, nəşriyyatçı və qəzetiñ direktorunun polis tərəfindən hebs edilməsi ilə bağlı məlumatlar əksini tapmışdır. Diffamasiya ilə bağlı platformada yerləşdirilmiş daha bir məlumat Almaniyyada Sosial Şəbəkələrdə Hüquqların Gücləndirilməsinin Təkmilləşdirilməsi Qanunu-na aiddir. Qanunda təqdim olunan sistemə əsasən, sosial şəbəkələr almanın Cinayət Məcəlləsində artıq mövcud olan 24 maddəni pozan məzmunları səhifələrində tama-mile silmədikləri halda, sərt inzibati cəzalarla (cərimələrlə) üzləşəcəkdir. Bu maddələrə o cümlədən dinlərə qarşı böhtan, prezidente qarşı böhtan, cinayet diffamasiyası və təhqir, milli sosialist dövrün cinayətləri və s. aiddir.

Bundan əlavə, 2017-ci il martın 7-də ATƏT nümayəndəsi tərəfindən diffamasiya işlərində kriminal sanksiyaların qoyulmasını təngid edən "ATƏT regionunda Diffamasiya və Təhqirle bağlı Qanunlar: Müqayiseli Araşdırma" adlı hesabat [ii] təqdim olunmuşdur. Misal olaraq, hesabatda Andorra, Bolqarıstan, Fransa, Almaniya, İtaliya, Monako, Niderland və Portugaliyada rəsmi şəxsə qarşı edilmiş diffamasiya və ya təhqirə görə adı şəxsə qarşı edilmiş eyni hərəketdən dərhal mənətibet bildirdi və 2017-ci il fevralın 10-da imzaladığı cəza siyasetinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridetmə ilə bağlı olmayan alternativ cəza tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə Sərəncamına uyğun olaraq hüquq-mühafizə orqanlarına Mehman Əliyevlə bağlı seçilmiş hebs qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi imkanına baxılmasını tövsiyə etdi. Yasamal Məhkəməsi isə həmin tövsiyəni nəzərə alaraq, M. Əliyev barədə hebs qətimkan tədbirini polis nəzarəti tədbirine dəyişdirib və beləcə o azadlıq buraxılıb. Bu isə Azərbaycana qarşı qərəzli mövqədə olanların bütün planlarını alt-üst etdi.

heç bir imtiyaz və toxunulmazlıq vermir. Hər kəs hüquq qarşısında bərabərdir və fəaliyyət göstərdiyi ölkənin qanunvericiliyinə əməl etməklə mükəlləfdir. Bu mənada, Azərbaycana dərs verməyə çalışıan dairələr yaxşı olar ki, əvvəlcə öz fəaliyyətlərinə nəzaret etsinlər və özleri nümunəvi olsunlar.

Azərbaycanda mətbuat işçilərinin fəaliyyətinə gəlince, Dövlət Başçısı hər zaman onlara diqqət və qayğı göstermiş, mütəmadi olaraq mətbuat orqanlarının borclarının silinməsi, eləcə də mətbuat işçilərinin sosial təminatlarının gücləndirilməsi, o cümlədən onların mənzillə təmin edilməsinə dair sənədlər imzalamışdır. Təsadüfi deyil ki, sonuncu dəfə, mətbuat işçilərinə mənzillərin paylanması zamanı Dövlət Başçısı mətbuat işçilərinin özünün köməkçiləri adlandırılmışdır.

Elə bu siyasetin davamıdır ki, Dövlət Başçısı humanizm prinsiplərini əsas tutaraq Mehman Əliyev tərəfindən ona ünvanlanmış müraciətə dərhal münasibət bildirdi və 2017-ci il fevralın 10-da imzaladığı cəza siyasetinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridetmə ilə bağlı olmayan alternativ cəza tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə Sərəncamına uyğun olaraq hüquq-mühafizə orqanlarına Mehman Əliyevlə bağlı seçilmiş hebs qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi imkanına baxılmasını tövsiyə etdi. Yasamal Məhkəməsi isə həmin tövsiyəni nəzərə alaraq, M. Əliyev barədə hebs qətimkan tədbirini polis nəzarəti tədbirine dəyişdirib və beləcə o azadlıq buraxılıb. Bu isə Azərbaycana qarşı qərəzli mövqədə olanların bütün planlarını alt-üst etdi.

15 sentyabr 2017-ci il

TƏRS BAXIŞ

Müxalifət Ayaz Mütəllibovdan istifadə etməyə çalışır

Yaxud gündəmdə qalmağın “yeni” yolu

1 992-ci ildə AXC-Müsavat cütlüyü tərəfin-dən hakimiyətdən devrilmis Ayaz Mütəllibov iqtidarıının buraxlığı kəbul səhvleri barədə yenidən danişmağa ehtiyac yoxdur. Yəni 25-27 il öncə ölkədə baş vermiş xaos və anarxiyanı oxucularımız xatırlamamış olmazlar. Lakin müasir zamanımızın siyasi proseslər dövrü həmin illərdən kifayət qədər fərqlidir. Daha dəqiq desək, in-di meydan təfəkkürü, yaxud hay-harayı siyaset yürütmək amili heç də müsbət nəticələr vermir. Görünən işə budur ki, əvvəlki illərdən fərqli olaraq, in-di siyasi gündəmdə qalmaq daha çətindir. Çünkü siyasi proseslər də inkişaf edir, bu faktor siyasetçilərin də inkişafında zərurət yaradır. Ancaq baxır necə...

dayanmışdı. Ancaq həmin ilin seçkiləri bu qurumu iflasa uğradı. Nəticədə, “beşinci kolon” sonrakı illerde fealiyyətsiz bir quruma çevrildi. Bu gün orada “liderlik” iddiaları ile çıxış edən AXCP sədri Əli Kərimli ve Cəmil Həsənli isə, sadəcə, sosial şəbəkələrdə öz “siyasi maraqlarını” ictimaiətdirməklə məşğuldurlar. Amma göründüyü kimi, belə siyasətə burunlarının ucundan o tərəfi göremek onlar üçün çox çətindir.

Əli Kərimli yaxşı bilir ki, xeyrinə olan, ya da olmayan istenilən mövzular vasitəsilə gündəmdə qalmaq mümkündür

Başqa tərəfdən, bu gün A.Mütəllibovun gizli yollarla danışqlara gedib, “Milli Şura”ya dəstək göstərməsi və bu dəstəkələ yenidən Rusiyaya arxalanması da ciddi fikir deyil. Dövrü bitmiş, 80 yaşını haqlamış birinin “baş nazır” olacağı ətrafdakı fikirlər isə, ümumiyyətə, inandırıcı deyil. Hətta A.Mütəllibov Ə.Kərimli-C.Həsənli cütlüyü ilə razılığa gələrsə belə, təkce bu amil onların azsaylı tərəfdarlarında qıçq yaradacaq. Hətta belə demək mümkünse, bir çoxları yapışاق Ə.Kərimlinin yaxasından ki, vaxtılıq devirdiyin şəxse nəyə görə bu qədər önem verirsen? Əlbəttə, daha kəskin situasiyaların da yaşanmasını gözləmek olar.

Gəlin görək, A.Mütəllibovun özü də bu iddialarla razıdır? Bir müddət önce, o, növbəti dəfə bəyan etmişdi ki, daha heç bir siyasi prosesə qoşulmaq istəmir və təqaüd dövrünü rahat şəkilde yaşamaq istəyindədir. Bəs onda bu söz-söhbətlər haradan qaynaqlanır? Bu sualın cavabı sadədir - Ə.Kərimli yaxşı bilir ki, xeyrinə olan, ya da olmayan istenilən mövzular vasitəsilə gündəmdə qalmaq mümkündür. Ona görə də, hazırda onun gündəmdə qalmasını saxlaya bilən en optimal variant A.Mütəllibov faktoru ola bilər. Ona görə də, söz-söhbət tapmayanda, bənzər iddiaları ortaya ataraq, nəzərləri öz üzəriliyən cəlb etməyi düşünürler. Amma bu kimi uğursuz variantlar onlara hər hansı bir səməreni verecekmi? Çox yegan ki, yox. Çünkü belərinin siyasi baxışları inkişafdan kənar qalmış və əsası laxlayan çürük təfəkkürdən başqa bir şey deyil.

Rövşən RƏSULOV

- *Niyaməddin bəy, Milli Məclisin payız sessiyasında “Siyasi partiyalar haqqında qanun”a əlavə və dəyişikliklər nəzərdə tutulur. Yeni dəyişikliklərə əsasən, maliyyə hesabatı verməyən partiyaların qeydiyyat məsələsinə yenidən baxılacaq. Bu qanunla bağlı nə deyə bilərsiniz?*

- İstenilən bir siyasi təşkilat və partiya cəmiyyətə açıq olmalıdır. Hər hansı bir qapalı, məxfi və gizləniləsi heç ne olmamalıdır. Əger o siyasi partiyanın özəyini, əsasını xalq təşkil edirə, xalqa da təşkilatların verdiyi hesabatlar normal təqdim olunmalıdır. İtenilən partiya qanunvericiliyin tələblərinə əməl etməlidir. “Siyasi partiyalar haqqında qanun”da partiyaların inkişafı üçün nəzərdə tutulan əlavə və dəyişikliklər varsa, biz bunu təqdir etməliyik. Demək olar ki, siyasi partiyalar xalq ilə açıq danışmalı və öz maliyyə imkanlarını və fealiyyəti ilə bağlı vaxtaşırı hesab vermelidir. Maliyyə hesabatı verməyən partiya qaranlıq maliyyə qaynaqlarına malik olduğunu nümayiş etdirmiş olur.

bu vəsait partiya üzvülərini vəsaiti hesabına toplanıb. Yəni bunun mənbəyi bilinməlidir. Qanunda da var ki, həm Mərkəzi Seçki Komissiyasına, həm də Maliyyə Nazirliyinə hesabat təqdim etməlidir. Bu, hər bir siyasi təşkilatın borcdur.

- *Sizcə, nəyə görə müxalifət qanunlara riayət etmək, sivil mübarizə metodlarından yararlanmaq istəmir?*

- Radikal müxalifət, bütövlükde dəha çox Azərbaycanı gözü görmeyən və əleyhinə olan qərəzli beynəlxalq qurumlarla təmasdadır. Erməni diasporası ilə yaxın əməkdaşlıq edən bir sıra təşkilatlar ölkəmizdə, məhz radikal mü-

**Niyaməddin Orduxanlı:
“Əli Kərimli pulları qaranlıq
mənbələrdən əldə edir”
Müsahibimiz BAXCP sədrinin müavini
Niyaməddin Orduxanlıdır**

Belə partiyalara qarşı müvafiq cəza tədbirləri görülməlidir.

- *Maliyyə hesabatı verməyən partiyalar var. Onlara qarşı sərt qərarlar verilə bilərmi?*

- Hər bir siyasi təşkilat maliyyə hesabatını vermelidir. Yəni həmin siyasi partiyaların da bir məsuliyyəti olmalıdır ki, qanunvericiliyin tələblərinə əməl etsin. Bu qanunun tələbidir. Belə bir təcrübə, QHT sektorunda var ki, maliyyə imkanlarını vaxtılıq-vaxtında verməyin QHT-ləre cərimələr tətbiq olunur. Bu cərimələr iki, üç və beş min manat təşkil edir. Amma hər hansı bir təşkilatın qapanması və bağlanması qanunda nəzərdə tutulmur. Qanun iki nəferin səhvini görə, ümumi maraqları zərəbə altına ala bilməz. Bütövlükde, hər kəsin borcudur ki, qanunlara riayət etsin. Əger sən siyasi təşkilat idare edirsənse, sənin aldiğın vəsait ortada olmalıdır. Xalqa deməlisən ki,

xalifət və xüsusən də, AXCP sədri olan Ə.Kərimliyə himayədarlıq edir. Ə.Kərimliyə heç maraqlı ola bilməz ki, Gürçüstan vasitəsi ilə aldığı qrantları, maliyyə vasitəini açıb ictimaiyyətə göstərmiş. AXCP sədri olan Ə.Kərimlinin övladları İngilterənin en bahalı universitetlərində oxuyurlar. İngiltərədə də oxumaq bir tələbə üçün bir illik bütün xərc-ləri iki yüz min dollardan artıq edir. Ə.Kərimli üçün bu maliyyə vəsaiti haradandır? Ə.Kərimli 20 ildən artıqdır ki, heç bir yerde işləmər. Təbii ki, maliyyə vəsaitinin mənbəyi var. İstenilən Azərbaycan vətəndaşı internet vasitəsi ilə mən dediyim o yüz minlik tehsil haqqını İngiltərə universitetlərinə girib, özləri də baxıb görə bilərlər. Ə.Kərimli və bu tipli adamlar biznesmen, zavod rəhbəri deyil, böyük şirkətləri yoxdur və yaxud sahibkar deyillər. Deməli, Ə.Kərimli pulları qaranlıq mənbələrdən əldə edir.

GÜLYANƏ

Qondarma jurnalist Xədicə İsmayılovun kimdir? Bu səualın cavabı hamiya bəlliidir. Bu gün Vətənini sevən hər bir kəsin bir istəyi var: Erməni işğalında olan torpaqlarımıza azad olunması. Bu gün cəmiyyət bu məsələdə yek-dildir.

Özünü müxalifət adlandıranlar ise satqınlıqla məşğuldur. Yeri gələsə, onlar heç siyasi müxalifət də deyillər. Bu fərdlər ne milleti, ne də ölkəni sevirələr. Sevdikləri ermənilər var və Azərbaycana qarşı olan, inди rejimlərinə sadıq olan hər bir erməni də onları sevir. Bax, bəzi xarici media quruluşlarında fəal olan bu cür tiplərin ən bariz nümunəsi jurnalist Xədicə İsmayıldır. O, hər zaman və istisnasız olaraq, Azərbaycan iqtidarına müxalifliliyin siyasi qılfı altında milli və

Xədicə İsmayılov erməni lobbinin əlaltısına çevrilib

dövlətçilik maraqlarına qarşı çıxır. X.Ismayılov Azərbaycana qarşı informasiya mühəribəsi aparan ermənilərin göz bəbəyi və etibarlı tərefəndədir. Təsadüfi deyil ki, beynəlxalq tədbirlərinin, istisnasız olaraq, hamisində X.Ismayılov Azərbaycana qarşı çıxanda, yanında, arxasında, dəstəyində ermənilər olur.

**Xədicə yazır,
ermənilər dəstəkləyir**

X.Ismayılov yazır, ermənilər isə dəstəkləyir. O da bundan görünür, məmən qalır və daha da üzərinə əlavə edərək, ritorikasını böyüdürlər... Və erməni dəstəkçiləri onun

yazısından və şəhərlərdən istifadə edərək, Azərbaycana qarşı antitəbliğat kampaniyası aparırlar. Azərbaycana qara yaxan erməni fəal, Xədicənin dostu Eni Vandar-yan da onunula əlbir olub. Bir komandanın üzvü kimi çıxış edən İsmayılov və Vandaryanı birləşdirən dəyər isə bəllidir: anti-Azərbaycan mövqeyi.

Rəzalətin anatomiyası

Bu cür faktlar çıxdı. Məşhur bir deyimi dəyişdirərək yaza bileyrik: “Xədicə İsmayılov oyaqdır, ermənilərə dayaqdır”. Təəccübü Azərbaycan əleyhine

məkrli kampanyada xədicələrin, yunusların, əlilərin, isaların, cəmилərin və digər satqınların can-başla yer almalarıdır. Doğrudur, siyasi müxalifətçilik lazımdır. Ancaq Azərbaycan maraqları olan yerde, Azərbaycan davası gedən yerde xain düşmənlə, onun təmsilçiləri

ilə, separatçılara xədicələrin, yunusların, əlilərin, isaların, cəmилərin və s. kimi satqınların can-başla eyni cərgədə və cəbhədə qərar tutub eyni sənəri bölüşmək... bu, artıq Azərbaycan dövlətinə və Azərbaycan xalqına xəyanətdir!

X.Ismayılov kimilərin erməni lobbinin cırkı pulları hesabına insan haqları kimi həssas mövzuda bir sıra konqresmenlər tərəfindən Azərbaycan əleyhine illərdir istifadə olunur və insan haqları bəhənəsi ilə Azərbaycana qarşı bu cür məkrli oyular, əfsus ki, davam edir. Yazıqlar ki, bu oyunlara ermənilərlə yanaşı, özünü azərbaycanlı hesab edənlər, Azərbaycana rəhbərlik iddiasında olan “ana müxalifət”in yaxınları, bioloji və siyasi varisləri də məmənliyətə qatılırlar. Yazıqlar olsun!

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Azerbaycanın sovet dövründə sosial dəyişikliklərinin əsas istiqamətləri

SSRİ-nin mərkəzi hökuməti öz imperiya marağına uyğun sosial siyaset yürüdürdü:

- ucuz əmək işçilərinin sayını artırmaq üçün əhalinin artımı lazım idi:

- istehsala müxtəlif təbəqələrin cəlb olunması öndə durardı. Tərixçi Tahir Qafarov Azərbaycan əhalisinin sayının 1920-ci ildə 1,9 milyon nəfərdən 1940-ci ildə 3,3 milyona çatdığını göstərir.

Azərbaycan coxmilli respublika idi. 30-cu illərin əvvəllərində burada 1,6 milyon Azərbaycan türkü, 3,3 yüz min nəfərə qədər erməni, bir o qədər rus, 89 min nəfər taliş, 79 min nəfər ləzgi, 60 min 22 min nəfərə qədər avar, 15 min nəfər saxur, 9 min nəfər yəhudü və b. sakun idilər.

Bolşevik rəhbərlər yalnız fəhlə sinfini, milli ucqarlıarda, o cümlədən, Azərbaycanda qeyri-müsəlman fəhlələri öz hakimiyyətinin etibarlı dayağı hesab edirdilər. Çünkü fəhlələr maddi istehsaldə mühüm rol oynayırdılar, onların siyasi və mədəni səviyyələri aşağı idi, kommunist partiyasına daha çox cəlb edilir və onun vasitəsilə idarə olunurdular. "Proletar diktatürası" adlanan diktatura fəhlələri də əzən diktatura idi. Lakin onların maddi tələbləri başqa zəhətmətkeş qruplara nisbətən yaxşı ödənilirdi. 30-cu illerin ortalarında respublikada fəhlə və qulluqçuların cəmi 10 faizə qədəri azərbaycanlı idi. Kolxozçular, əslində, kolxoza təhkim olunmuşdular. Onların passportları da yox idi. Fəhlələrə müeyyən üstünlükler verməklə bolşeviklər xalq kütlesini parçalamaq, onun daxilində bir-biri ilə münaqışdə olan qruplar yaratmağa çalışırdılar. Bakı Soveti yanında fəhlələrin məişətini yaxşılaşdırmaq üçün xüsusi komissiya fəaliyyət göstərirdi. Azərbaycan SSR XKS-nin 1921-ci il 9 noyabr tarixli dekreti ilə Bakıdakı bütün iri xüsusi evlər (1350 ev) milliləşdirilib, əsasən, qeyri-müsəlman fəhlələrə, bir qismi də mənseb sahibi olan bolşeviklərə paylanmışdı. Paytaxtda fəhlə qəsəbələri - 1923-1925-ci illərde Razin (indiki A.A.Bakixanov), 1928-1929-cu illerde Zabrat, Ağ şəhər, Suraxani, 30-cu illerin əvvellərində Şaumyan və Montin qəsəbələri salınımışdı. Bakıda müsəlman fəhlələrin sayının artmasına süni surətdə mane olmaq üçün kəndlərdən gələnlərin mənzil-mai-

sal oluna bilməzdi. Mənzil tikintisi-nə diqqət artırılmışdı. 20-30-cu illərdə respublikada 6,5 milyon kv.m yaşayış sahəsi olan evlər (o cümlədən, dövlət tərefindən 2 milyon kv.m) tikilmişdi.

Respublikada 4556 yaşayış məntəqəsi vardı (1917-ci ildə 3813 yaşayış məntəqəsi mövcud idi). Şəhərlərin sayı 20-30-cu illərdə ikinci dəfə artıb 26-ya çatmışdı. 1921-1925-ci illərdə Bakı şəhəri memarlıq baxımından yenidən qurulmağa başladı, yeni küçə və meydanlar, bağ və parklar salındı. Görkəmlili memarlar M.Ə. Hüseynovun və S.Ə. Dadaşovun layihələri üzrə Politehnik Institutunun (1931-1933-cü illərdə), "Nizami" kinoteatrının (1937-1939-cu illər), Nizami adına Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin (1940-ci ildə) yaraşıqlı binaları tikildi. 1924-cü ildə Bakıda tramvay, 1941-ci ilin əvvəllerində trolleybus

1911-ci ilin övvələrində Tramvay xətləri işləməyə başladı. 1933-cü ildə Gəncədə tramvay xətti istifadəyə verildi. Səhərlərin su təchizat-

deydi. Çənənənin su töküza-
ti nisbətən yaxşılaşdı. Su kəməri
olan şəhərlərin sayı 3-dən 18-ə
qalxdı. Bakıda şollar su kəməri
bərpa olundu və nisbətən geniş-
ləndirildi. 1934-cü ildən ikinci Bakı
Su Kəməri tikintisinə başlandı, la-
kin bu tikinti çox ləng qedirdi. Bu

A large, stylized letter 'O' composed of two concentric circles. The inner circle is light gray, and the outer circle is black. At the top of the 'O', there are three small, dark, rounded shapes resembling ears or antennae.

Olkədə dərin sosial-siyasi dəyişikliklər baş verirdi. İctimai praktikada intellektual potensial reallaşırdı, xalqın milli-mənəvi ruhu aşılanır, öz tarixi kökündən uzaqlaşır, milli-mənəvi dəyərləri sovetləşmənin təsirilə yadlaşırıdı. Akademik Nizami Cəfərov sovet dönəmində Azərbaycanda baş verən dəyişiklikləri belə səciyyələndirir: “Azərbaycan SSR-in tarixi son illərdə istər Azərbaycanda, istərsə də Azərbaycandan kənardan bir sıra həm obyektiv, həm də subyektiv mülahizələrin mövzusu olmuşdur. Biz həmin mülahizələri saf-çürük eləmək, bir-birindən çox zaman kəskin şəkildə fərqlənən mövqeləri qarsılaşdırmaq fikrində devilik”

İllerdə Göyçay, Salyan, Ağdam, Qazax, Quba, Ağdaş və başqa şəhərlərə su kəmərləri, elektrik xələri çəkildi. Gəncə, Nuxa xeyli abadlaşdı. DQMVG-də Xankəndi

şəhərə çevrildi. Əhalini ərzaqla təmin etmək üçün 1928, 1934-1936-ci illərdə kartoçka sistemi tətbiq olundu. Pərakəndə ticarət xeyli artdı. Fəhlə və qulluqçuların əmək haqqı 1924-1925-ci illərdə 1913-cü il səviyyəsinə catdırılmışdı. 1933-1937-ci illərdə

lərdə işçilərin bu qruplarının əmək haqqı 2,2 dəfə çoxalmışdı. Bu illərdə kolxozların əmək ödənişinin həcmi 3,7 dəfə artmışdı. Bolşevik rəhbərlər aldıqları əmək haqqının verdiyi imkanlarla müqayisə olunmaz dərəcədə firavan yasayırdılar.

Əhaliyə səhiyyə xidmətləri de
nisbətən yaxşılaşmışdı. 1921-ci il
də Bakıda Südəmər Uşaq Evi
Mərkəzi Uşaq Xəstəxanası, 20-cü
illərin birinci yarısında, Traxoma
Mərkəzi (1920-ci il), xəstəxanası
(1922-ci il), Vərəm Dispanseri
1928-1929-cu illərdə Cərrahiyə
Xəstəxanası açılmışdı. Rayonlarda
xəstəxana və anbulatoriyalar
təşkil olunmuşdu. Mərdəkan və
Buzovna sanatoriyaları istifadəyə¹
verilmişdi. Ümumiyyətlə, 1920-
1940-ci illərdə respublikada xəstə-
xana çarpaylarının sayı 6 dəfədən
çox artıb. 12,6 minə, həkimlərin
sayı 500-dən 3300-ə çatmışdı.

20-ci illerin ortalarından respublikada turizm ve ekskursiya təşkilatları fəaliyyətə başlamışdır.

Respublikada bədən təribyəs və idman xeyli inkişaf etmişdi. 1920-ci ilin mayında "Azerbaycan zəhmətkəşlərinin hərbi sənəti icbari öyrənməsi haqqında" dekret qəbul olundu. Ümumi hərbi təlim idarəsi yaradıldı. Bədən Təribyəs

The flag of the Islamic Republic of Iran, featuring a green field with a white crescent and star in the upper left corner.

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu**

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fonduun maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği” istiqaməti cərcivəsində hazırlanıb

milli-mənəvi dəyərləri sovetləşmənin təsirilə yadlaşırıdı. Akademik Nizami Cəfərov sovet dönenin Azərbaycanda baş verən dəyişiklikləri belə səciyyeləndirir: "Azərbaycan SSR-in tarixi son illərdə istər Azərbaycanda, istərsə də Azərbaycandan kənarda bir sıra həm obyektiv, həm də subyekтив mülahizələrin mövzusu olmuşdur. Biz həmin mülahizələri safçürük eləmək, bir-birindən çox zaman keskin şəkildə fərqlənen mövqeləri qarşılaşdırmaq fikrində deyilik. Yalnız onu qeyd etmək istəyirik ki, sovet dövründə Azərbaycanda milli dövlətçilik təfəkkürünün, bilavasitə təzahürünə imkan olmasa da, respublikanın dövlət orqanlarında çalışan, ümumən dövlət idarəciliyi təcrübəsinə yaxşı bilən kadrlar potensialı formalasdı. Bu, həmin təcrübəni çoxdan itirmiş bir xalqın tarixində olduqca əhəmiyyətli hadisə idi... Buraya Azərbaycan cəmiyyətinin, hər hansı ideologiya əsasında olursa-olsun, mütəşəkkillik səviyyəsinin yüksəlməsini, təhsilin geniş miqyasmasını, elmin, mədəniyyətin sözdə deyil, işdə (sözün həqiqi mənasında inkişafını, sənayeləşməni, kənd təsərrüfatında müasir texnologiyadan istifadənin intensivləşməsini də əlavə etsek, görərik ki, "sovət azərbaycanlıları" keçən əsri bihudə yaşamamış, eksinə, dünya azərbaycanlılarının, ümumən Azərbaycan xalqının qabaqcıl (və sivası-ideoloji baxım-

ların sayı xeyli artdı. 1940-ci ildən sonra respublikada 2036 bədən təbiyəsi kollektivində 81,5 min idmançı məşğul olurdu. Respublikada 8 stadiot, 19 idman zalları, 6 idmanı stansiyası, 20 bədən təbiyəsi düşərgəsi, 1000-dən çox idman meydancası vardı.

Ölkədə dərin sosial-siyasi deyiklişliklər baş verirdi. İctimai praktikada intellektual potensial reallaşdırıldı, xalqın milli-mənəvi ruhu aşınır, öz tarixi kökündən uzaqlaşırı.

*Vahid ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru*

Badımcan həm müalicəvi, həm də dietik məhsuldur

Badımcan hələ 1500 il əvvəl əkilib-becərilməyə başlanılıb. IX əsrde ərəblər onu Afrikaya aparıblar. Avropalılar badımcanla yalnız XV əsrde tanış olmuş və XIX əsrden başlayaraq daha geniş şəkildə əkilib-becərilib.

AZERTAC xəber verir ki, badımcanın tərkibində olan kalium ürəyin işini tənzimləyir, ürək-damar sistemi xəsteliklərdə müalicəvi təsir göstərir. Tərkibində olan bioloji aktiv maddələr orqanizmdə mübadiləsini sürətləndirər yaq və piylərin parçalanmasını tezleşdirir. Zəngin kimyəvi tərkibine görə orqanizmdə turşu-qəlevi tarazlığını, uzunmüddətli istifadə zamanı hətta su-duz mübadiləsini tənzimləyir. Həmin xüsusiyyətlərinə görə badımcan qəbizlik və podaqra kimi maddələr pozulmasıyla müşahidə olunan mədə-bağırsaq və qaraciyər xəsteliklərində geniş istifadə edilir. Həll olunmayan qidalı liflərlə zəngin olan badımcan bağırşaların fəaliyyətini yaxşılaşdırır, qəbizlikdən azad edir, xolesterinin səviyyəsini aşağı salır.

Badımcan qanın tərkibini və ürəyin fəaliyyətini yaxşılaşdırır, ateroskleroz və işemiya xəsteliyinin qarşısını alır. Onu əbəs yere "uzunömürlülərin tərəvəzi" adlandırmırlar. Badımcanın kalorisi az olduğuna görə diyetik məhsul, ariqlamaq istəyənlər üçün ən münasib tərəvəzdir.

Ərəb nazirin adı dünyada ən gənc nazir kimi "Ginnesin Rekordlar Kitabı"na daxil edilib

Birleşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) gənclərin işləri üzre naziri Şamma bint Süheyil Faris Al Mazruinin adı dünyada ən gənc nazir kimi "Ginnesin Rekordlar Kitabı"na daxil edilib. BƏƏ KİV-lərinin verdiyi məlumatda görə, 22 yaşlı Şamma bint Süheyil Faris Al Mazru bu vəzifəye 2016-ci ilin fevral ayında BƏƏ-nin vitse-prezidenti və baş naziri, Dubay hökmədər şeyx Məhəmməd bin Rəşid Al Maktum tərəfindən təyin edilib.

AZERTAC xəber verir ki, Al Mazru Abu-Dabida doğulub və orada böyüyüb, "New York University Abu Dhabi" Universitetində humanitar elmlər üzrə bakalavr dərəcəsi alıb. BƏƏ hökumət portalının məlumatına görə, gənclərin işləri üzrə nazirə hökumətdə gənclərin mənafələrini təmsil etmək, habelə gənclikin inkişafına dair strategiya və planlar hazırlanmaq, müxtəlif sahələrdə gənclərin potensialından istifadə etmək vəzifələri həvələ olunub.

ELAN

Bakı şəhəri, Nizami rayonu, 2410-cu məhəllə "XARİCİTİKINTİ-QURAŞDIRMA" ASC 06.11.2017-ci il saat 10:00.

Gündəlikdə duran məsələlər:

- 2017-ci ilin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin müzakirəsi və təsdiqi (2016-ci il ərzində cəmiyyətin fəaliyyəti olmamışdır).
- Teşkilat məsələlər.
- Digər məsələlər.

Quliyeva Böyükxanım İsmayııl qızına məxsus Bakı şəhəri, Suraxani rayonu, F.Bayramov küçəsi, ev 28, mənzil 54 sayılı evin kupçası (çıxarış) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Rezaei Rovdabeh Eynollah qızına məxsus Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, K.Rəhimov küçəsi-3A sayılı evin 102 sayılı mənzilinin RX serialı 0117153 nömrəli ÇIXARIŞI itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ses

Son səhifə

15 sentyabr

"Beşiktaş" və "Real"dan qələbə, "Borussia" uduzdu

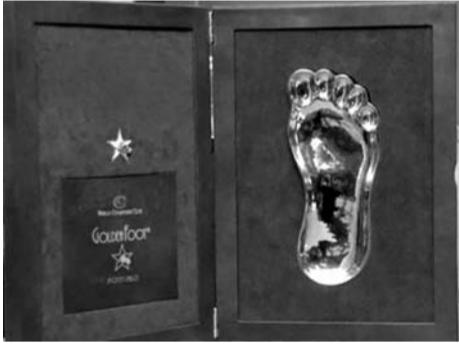
Futbol üzrə UEFA Çempionlar Liqasının 2017-2018-ci il mövsümünün qrup mərhəlesinin birinci turuna yekun vurulub. Turun ikinci günündə "E", "F", "G" və "H" qruplarında yer alan komandalar qarşılaşıblar. "E" qrupunda İngiltərə temsilçisi "Liverpul" doğma meydanda İspanyanın "Sevilya" (2:2), Slovenianın "Maribor" klubu isə evdə "Spartak" ilə (Rusiya) heç-heçə edib (1:1). "F" qrupunda isə "Mançester Siti" (İngiltərə) "Feyenoord"u (Hollanda) (4:0), "Şaxt" (Ukrayna) isə "Napoli"ni (İtalya) məğlub edib (2:1).

İstanbulun "Beşiktaş" klubunun yer aldığı "G" qrupunda isə Türkiye temsilçisi səfərdə Portuqaliyanın "Portu"nu məğlub edib - 3:1. "Monako" (Fransa) isə "Leyptsiq" komandası ilə qarşılaşlığı Almaniya səfərində bir xal eldə edib (1:1). "H" qrupunda isə "Tottenham" (İngiltərə) klubu "Borussia"ya (Dortmund, Almaniya) (3:1), İspanyanın Real Madrid komandası isə APOEL-ə (Kipr) qalib gəlib (3:0).

Kütləvi futbol həftəsi festivali keçiriləcək

Sentyabrin 26-da və 27-de Təhsil Respublikası İdman Mərkəzinin Gənəcə şəhərindəki filialında, ayın 30-da isə Heydər Əliyev Mərkəzində (Bakı şəhəri) AFFA tərəfindən kütləvi futbol həftəsi festivali keçiriləcək. AZERTAC AFFA-ya istinadla xəber verir ki, festivalda 6-13 yaş arası uşaqlar iştirak edəcəklər. Qeyd edək ki, bu layihənin həyata keçirilməsində məqsəd futbolun kütləviliyini artırmaq, uşaqların və yeniyetmələrin asudə vaxtlarının səmərəli təşkili, onlarda futbol və digər idman növlərinə maraq yaratmaq, sağlam həyat tərzini təbliğ etməkdir.

"Qızıl ayaq" mükafatına namizəd 10 futbolçunun adı məlum olub

Cəri ilə "Qızıl ayaq" mükafatını almağa layiq olan 10 futbolçunun adı müəyyənləşib. AZERTAC xəber verir ki, mükafat yaşı 28-dən az olmayan və futbolun inkişafına töhfə vermiş oyunçuya təqdim ediləcək. Namizədlərin siyahısına Lionel Messi, Lui Suares (her ikisi "Barcelona"), Kristiano Ronaldo, Serxio Ramos ("Real Madrid"), Manuel Noyer, Areyen Robben ("Bavariya"), İker Kasilyas ("Porto"), Tyago Silva ("PSJ"), Yaya Ture ("Mançester Citi") və Andre Pirlo ("Ny Yorks Siti") daxildir. Qalib səsvermə yolu ilə müəyyənləşdiriləcək. Mükafatın təqdim edilməsi mərasimi noyabrın 7-də Monakoda keçiriləcək.

Karlos Tevesə SOK: Heyətdən qovulub

Cinin "Şanxay Şenxua" klubunun futbolçusu Karlos Teves heyətdən çıxarılıb. Bu qərarı komandanın yeni baş məşqçisi Vu Tsinsu verib. Tevesə yanaşı, yarımmüdafieçi Freddi Quarın də heyətdən kənarlaşdırılıb. Baş məşqçi onların artıq çekilərə olduğu üçün belə qərar qəbul etdiyini bildirib: "Mən futbolçular və nəticələrə görə bütün məsuliyyəti öz üzərimə götürürəm. Siz komanda namine hər şeyi edə bilmirsəsə, onda heyətdən kənardə qalacaqsız" - deyə o qeyd edib. Teves bu mövsüm 12 oyunda meydana çıxbı və 2 qol vurub. Quarın isə 12 oyunda 6 dəfə fərqlənib.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

**Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.**

**Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62**

Buraxılışa məsul: Mətləb Salahov

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

**Qəzet "Ses" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qazetdə AzərTAC, SIA, APA və AZADINFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.**

**Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 5500**